

**Újabb névsor: Oroszországban levő
munkaszolgálatosokról**

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

IV. ÉVFOLYAM 2. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1948 JANUÁR 8.
5708 TÉVESZ 26

VÁDIRAT

Az *Új Élet* legutóbbi számában ismertetést közölt Szekfü Gyula egyetemi tanárnak, a jelenlegi moszkvai követnek „Porradalom után” címmel most megjelent, megérdemelten nagy felhívást keltett könyvének zsidó vonatkozásairól. Szekfü Gyula történész és mint ilyen a mult nagy eseményeit egykorú kútforrások nyomán taglalta eddigi történelmi műveiben. Mint tudósnak, a különböző, leggyakrabban egyoldalt beállítású anyagot kellett az oknyomozó történelmi kutatás adatainak egybevetésével feldolgoznia. A tudósnak ilyen munkássága a lehetőségek határain belül lehet tárgyilagos, lehet jóhiszeműen szubjektív, lehet elfogultan helyt nem álló. A ma emberének mindenesetre nehéz a helyzete, amikor a mult tényeit, történéseit a kortárs szemén keresztül kell lemérnie.

Amde más a helyzet, ha a történelmíró az események és történések együttélője vagy közvetlen szemlélője. Ebben az esetben, ha becsületes gondolkodású, ha él benne a lelkiismeret, ha szeme előtt ott lebeg az igazság kettős serpenyője, amelyen leméri

a valót, — ebben az esetben helyzete könnyű. Azt kell megírnia, amit látott, amiről közvetlen tudomása van, aminek bizonyítékai a kezében vannak, vagy legalábbis a rendelkezésére állnak. Ez áll Szekfü Gyula legutóbbi művével kapcsolatban. Szekfü Gyula, a kortárs, az együttélő, a közvetlen szemlélő személyében jutott könyvének adataihoz, s ezért van megállapításainak fokozott jelentőségük.

Mi, természetesen, lapunk jellegénél fogva, könyvének csak egy bizonyos részével foglalkozhattunk. Nem kétséges, hogy a napi sajtó, a tudományos közvélemény, egyéb szervek és sajtóorgánusok, a maguk módján és hivatásuk szerint fogják ismertetni s tárgyalni Szekfü Gyula nagyjelentőségű művét. Mi a legnagyobb elismeréssel, sőt, egyenesen hálával fogadjuk, hogy az olyan nagytekinélyű történetíró, mint amilyen Szekfü Gyula, rögzít le a ma, a holnap s a jövő számára olyan tényeket, amelyek a maguk valóságában mutatják be, hogy mi is történt a szörnyűségek idején a

magyarországi zsidósággal. Hogyan és miképpen viselkedett a magyar társadalom, mint kerekedett felül az országban a hitlerizmus és antiszemitizmus, mint fosztották meg javaitól a zsidóságot, mint rabolták ki jel-szavak ürügyén, hogyan érvényesült a gyilkosok terrorja a kevés jóindulatu emberrel szemben, mint lelkesedtek százezrek a zsidók deportálásakor, kik gyalázták meg a maguk vallotta keresztény eszméket.

Szekfü Gyulának ezt a könyvét olvasnia kell mindenkinek, aki szemben állott azzal a gyalázatos rendszerrel, de olvasnia kell mindazoknak is, akiknek részük volt annak a kornak cselekményeiben, akik passzív szemlélői, vagy még inkább lelkes helyeslői voltak mindannak, ami történt, hogy a könyv olvasása felkelje a még ma is szunnyadó bűntudatot. De tanítani, ismertetni kellene adatait az iskolák bizonyos magasabb fokozataiban is, hogy a felnövő generáció a történetíró hiteles adataiból ismerje meg annak a bűnös korszaknak való tényeit, leg-

alábbis okulásul szolgálva a jövő számára.

Szekfü Gyula könyve a legsúlyosabb vádirat a gonosz rendszer és bűnös szereplői ellen. Különösen aktuális ma, amikor még mindig akadnak a magyar társadalomban olyanok, akik tagadják a tényeket, és hajlamosak arra, hogy a zsidóságot továbbra is rágalmazzák és gyalázzák, akik szembeszállva a fejlődő és erősödő demokráciával, az antiszemitizmus fegyverével akarják támadni azt a rendszert, amely az emberi egyenlőség és az emberiség nem eszméjét képviseli. Szekfü Gyula könyve nemcsak a bűnös multat állítja pellen-gérre, de örök emlékeztetés kíván lenni arra, hogy mily mélyre süllyedhet egy társadalom, amelynek élére kalandorok kerülnek, akiknek követői és hivei a rablást és gyilkosságot, az embertelenséget és a vadállati ösztönöket teszik meg államvezetőségük princípiumainak. Szekfü Gyula művében nem egyéni sérelmeit teszi szóvá, hiszen nem tartozott az üldözöttek közé, hanem az igazságot leplezetlenül feltárva, a magyar nemzet jelenének és jövőjének kíván szolgálatot tenni.

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Glosszák a hétről

AZ ELMULT NAPOK nagy eseményei közé tartozik az a beszéd, amelyet Gromiko mondott a zsidó tudósoknak, festőknek és íróknak a Szovjetunió tiszteletére rendezett newyorki bankettjén.

A zsidó szellem emberei ezért rendezték ezt a díszebédet, hogy annak keretében mondjanak köszönetet a Szovjetunióknak — az önálló Palesztina megteremtésére irányuló törekvések erőteljes és hathatós támogatásáért.

Gromiko kifejtette, hogy az UNO-nak a palesztinai döntése történelmi jelentőségű. De ez a döntés nem jelent ajándékot a zsidó nép számára, hanem természetes következménye annak, hogy a zsidó nép viszonylag többet szenvedett minden más népnél a hitleristák kegyetlenkedéseitől. Azokban a szörnyű esztendőkhöz egyetlen nyugat-európai ország sem nyújtott elegendő segítséget a zsidóknak a körülbelül hatmillió zsidó pusztult el a hitlerista csapatok vérengzése miatt a megszállott területeken. Csupán egy és fél millió zsidó élte túl a háborút. De az életbenmaradottak jelenlegi részének nincs még ma sem lakása és megélhetési alapja, a németországi, ausztriai és más országbeli táborokban tengődik.

★

NAPTUK ÉS KÖZÖLJÜK az alábbi levelet:

„Nagy érdeklődéssel olvastam a Népazara egyik multheti számában Sós Endre cikkét a Teleki-mítoszról. Igaza van az ismert publicistának, hogy teljesen érthetetlen a „Teleki” név hivatalos használata a demokráciában. Hogy lehetséges Teleki Pál Tudományok Intézet és hogy maradhatott meg a Teleki Pál-utca, amikor Teleki Pál a magyar reakció egyik legnagyobb és legveszedelmesebb oszlopa volt? Az Új Élet is száljon sikra a Teleki-kultusz megszüntetése érdekében, mert — a Teleki-kultusz veszedelmessége és antiszemita kultusz jelenti!

A magyar zsidóság arculesapása a Teleki-kultusz minden fajtája. Nem volt Magyarországon Teleki Pál haláláig olyan zsidóellenes törvény, amelynek meghozatala körül Teleki Pál nem játszott volna szerepet. Talán kevesen tudják, hogy Teleki Pál készítette Haller István úgynevezett „numerus clausus” törvényét és annak indoklását. De azt már sokkal többen tudják, hogy Teleki Pál volt az előkészítője az 1938-ban benyújtott második zsidótörvény javaslatának, amely „a zsidók közéleti és gazdasági térfoglalását korlátozta”. És arra is emlékeznek még igen sokan, hogy — Herény Béla lemondása

után — Teleki Pál miniszterelnök képviselte ezt a törvényt a parlamentben, mégpedig Imrédy Béla is energikusabban. Amikor pedig a javaslatból törvény lett, Teleki Pál kiadott egy füzetet „Nagyobb ország, boldogabb magyar” címmel és ebben minden ízgató anyagot összehozott a zsidók ellen. A füzet egyébként ezzel a mondattal kezdődik: „Szegedről indult, 1935 óta teljességgel ki a jobboldali gondolatától áthatott, ezért keresztényszellemű, tehát szociális politika. Ez az egyetlen kormányzati irányzat lehet ma már csak Magyarországon!”.

Talán mégis érdemes rendben, hogy ennek az „egyetlen” kormányzati lehetőségnek a képviselője még mindig kulturális cégr lehet a demokratikus Magyarországon és ugyancsak abszurdum, hogy nevét utcátláblák hirdessék a fővárosban.

Dr. K. J.

★

ERDEKES DÖNTÉST hozott a szombathelyi bíróság egy anyakönyvi bejegyzés ügyében:

Dr. Stadler Ferenc szombathelyi főügyész kérte, hogy Auschwitzba hurcolt és onnan vissza nem tért édesapjának, feleségének és gyermekének holttestgyúvításáról ne „ismeretlen” halálzási okot vegyenek a halotti levélekbe. Azt kívánta, hogy a tényeknek megfelelően vegyék be a halál okát.

Az érvényben lévő anyakönyvi törvény azonban erre nem nyújt lehetőséget és így a kérelmet elutasították. Dr. Stadler Ferenc főügyész erre a bírósághoz fordult, amely kimondta: „Mintán a kért bejegyzés megfelel a tényeknek, eszközölhető”. Bár a régi törvény intézkedései ezt nem teszik lehetővé, a bíróság szükségesnek tartotta, hogy az anyakönyvbe feljegyezzék: „A halál oka: „A németek által Auschwitzban, gázkamrában történt elpusztítás”.

Sombathely város most felterjesztéssel fordul a belügyminiszterhez, hogy — az anyakönyvi törvény módosításával — tegyék lehetővé, a sablonos „ismeretlen” helyett, a halál valódi okának megjelölését.

KI TUD RÓLA? Oroszországból hazatért munkaszolgálatosok szíveskedjenek

Gelb Vilmos szabórol,

volt sátorlajnyhelyi lakóáról (Kazinczy u. 52.), aki 1942–43-ban orosz fogságba jutott — hírt adni.

Költségeket megtérítik. GELB, Budapest, VIII., Rögöcska 10. szám.

Amerikai jelentés az európai zsidóság helyzetéről

A zürichi Israelitichesche Wochenblatt közli az United Jewish Appeal nek azt a jelentését, amelyet az Atlantic City-ben tartott konferencián terjesztettek elő az európai zsidóság helyzetéről.

NÉMETORSZÁG

Németországban 156.000 zsidó vár kivándorlásra. Bármilyen jó viszonyok közé kerülne, sem maradnának Németországban. Tulajdoni részüket táborokban van.

A zsidó segélyszervek 83 iskolát tartanak fenn. Ezekben 11.000 zsidó gyerek tanul, 8 zsidó kórház, 4 zsidó szanatórium és több önkéntes is a zsidók rendelkezésére áll.

AUSZTRIA

Ausztria 38.000 zsidója közül 30.000 a displaced persons. Ujabbban növekvőben van a bevándorló zsidók száma. Egyszer több zsidó érkezik Romániából.

OLASZORSZÁG

Az 56.300 zsidó nagyjából fele a JOINT-tól kap élelmezést. 6200 zsidót a JOINT részesít orvosi ellátásban. 70 farmon folyik a Palesztinába távozni kívánó fiatalok kiképzése.

CYPRUS

Cyprus szigetén 17.000 zsidó van táborokban. Ellátásukra több, mint 1 millió dollárt fordított a JOINT.

ROMÁNIA

A 410.000 zsidó nagyjából fele teljesen elszegényedett. 20.000 zsidó gyerek jár a JOINT iskoláiba. Ezeket a JOINT élelmezi is.

24.000 zsidó nagyjából állandó támogatást kap, 30.000 zsidó pedig ebédben részesül.

BALKÁN

A 12.000 jugoszláv zsidó közül 4000 állandó támogatásra szorul. Bulgáriában 48.000 zsidó közül 15.000 igényel külföldi támogatást. Görögországban annyira javult a zsidók helyzete, hogy 4000-ról 1500-ra lehetett redukálni a segélyezetté számát. Nyersanyagok, gépek és kölcsönök juttatásával 1000 zsidó családot sikerült az iparban és kereskedelembe önállósítani.

LENGYELORSZÁG

Lengyelországban lényegesen javult a helyzet. A 100.000

zsidó közül minden munkaképes ember kenyérkeresetért jött. 200 szövetkezet alapítása sokat lendített a zsidók életére a lengyelországi zsidók kétharmadrésze még támogatást igényel a JOINT-tól. 15.000 személy olyan életkörülményben van, hogy már nem tud dolgozni. 15.000 ember 106 kápolnában kap élelmezést. 17.000 gyermek iskoláztatásáról és ellátásáról ugyancsak a JOINT gondoskodik.

CSEHSZLOVÁKIA

A 60.000 zsidóból csak minden hatodik szorul külföldi segítségre. Az országban egyébként 28 telepen folyik a palesztinai kivándorló kiképzése.

FRANCIAORSZÁG

Franciaországban 210.000 zsidó él. Minden ötödik valamilyen támogatást kap a JOINT-tól. Állandó pénzületi segélyben esupán 19.000 részesül, 11.000 gyermek zsidó otthonokban van. 4300 fiatalember és leány az ORT telepein nyer kiképzést.

1947-ben 30.000 zsidó utazott át Franciaországon. Legtöbbjük a JOINT-tól kapott élelmezést és szállást.

BELGIUM ÉS HOLLANDIA

Belgiumban 34.500 zsidóból 5000 szorul támogatásra. 3700-an állandó pénzületi segélyezésben részesülnek. 5 kápolnában a JOINT tart fenn. A viszonyok úgy alakultak, hogy a belga zsidóság rövidesen fenn tudja tartani önmagát.

Hollandiában megszűnt a JOINT működése. A segítség csupán gyermekotthonok támogatására szorítkozik.

EGYEB ORSZÁGOK

Spanyolországban 500, Portugáliában pedig 270 zsidót támogat a JOINT. A skandináv országok zsidósága nem kért segítséget, de a Svédországban tartózkodó 7500 menekült támogatásra szorul.

Svájceban esőkken a menekültek száma. De még mindig sok a támogatásra szoruló. A támogatást a Svájci Hírközlő Szövetsége és a JOINT közösen végzi.

Elhelyezném

75 éves, egészséges anyámat, MÁV főnővér özvegye, urai családnál, ellátással. Dénes Ferenc, Bpest, VII., Sipútea 7. II. 12,

Tildy Zoltán köztársasági elnök ujévi üdvözlése

Január elsején délelőtt a magyar zsidóság hivatalos képviselőjében küldöttség ke-
reste fel a Köztársasági El-
nököt, hogy átadja a hazai
zsidóság ujesztendei jókíván-
ságait. A küldöttség tagjai
voltak a Magyar Izraeliták
Országos Irodája képviselőlé-
ben Stöckler Lajos elnök,
dr. Geyer Albert elnökhelyet-
tes és dr. Benedek László
igazgató-főorvos, az Országos
Rabbi Egyület képviselőlé-
ben dr. Kálmán Ödön fő-
rabbi, a Pesti Izraelita Hit-
község képviselőjében Domon-
kos Miksa ügyvezető, az
Orthodox Központi Iroda
képviselőjében Kahan Frankl
Samu elnök és dr. Reiner
Imre alelnök.

Az Államfő a kis kihallga-

tási terebben fogadta a kül-
döttséget, ahol Stöckler el-
nök üdvözlötte őt az egész
magyar zsidóság nevében és
tolmácsolta az ujévi jókíván-
ságokat. Az üdvözlő beszédre
Tildy Zoltán a következők-
ben válaszolt:

— Köszönöm az elhangzott
meleg szavakat, Nagyon jól
esik a magyar zsidóság ujévi
üdvözlése az 1948-as esztendő
küszöbén.

— Ez az év az igazi sza-
badság esztendeje lesz. Olyan
szabadságé, ahogyan én ér-
telmezem: amikor osztályra,
felekezetre, fajra — de min-
den egyébire való tekintet
nélkül is valóban egyenlő

lesz minden ember ebben az
országban.

— A magyar zsidóságról
egyébként ismételtelen elmond-
tam már a magam vélemé-
nyét: Ez a zsidóság már
1848-ban is adott hőöket a
magyar szabadságnak és ki-
vette részét azóta is minden
küzdtelemből. Ugy, ahogyan
eddig eszelekedte s amilyen
hathatósan működik közre az
újjaépítés feladataiban. Tu-
dom, hogy a jövőben is szá-
mithatunk rá.

— Kérem, tolmácsolják kö-
szönetemet az egész magyar
zsidóságnak s kívánok mind-
nyájuknak boldog új esztendőt!

nyomorban él és iparkodik az
őshaza, Palesztina felé, a ko-
rábban egységesen magyar
nemzetiségű zsidóság tekinté-
lyes része cionista lett azóta.
De sokan megmaradtak ma-
gyarnak, újra bekapcsolódtak
az életbe és hivatásokban, üze-
mekben, főképp a kereskedelem-
ben visszaszerezték régi szere-
püket. Előbb mondtam, hogy a
kifejlő látható gazdagság, vagy
jövődelem ellenérzést kelt a
lőmegekben, részben így került
elő az antiszemitizmus, részben
pedig azért is, mert az ember-
telen üldözéssből megmenekül-
tek idegrendszerre még a biztos
életben sem a régi már, ami
gyakran megnyilatkozik szem-
mértékük eltolódásában, vagy
nyilatkozataikban. Magam egy-
szer egy ilyen tapintatlan nyi-
latkozatot olvasva, érdeklődtem
a nyilatkozó személye iránt és
megtudtam, hogy az illető né-
pes családjából egyedül tért
vissza és nem kevesebb, mint
huszonegy halottat kell gyászol-
nia, akiknek halálát végére is
a magyar állam segítette elő és
okozta. De egymás ellen for-
dult embereket általában nem
fegyverez le az ilyen meggon-
dolás, s nekünk nem marad
egyéb hátra, mint az új viszony-
nyok elleni erők közt az anti-
szemitizmust is felsorolni.

„Mindnyáján felelősek vagyunk!”

Szekfü Gyula éles kritikája a neoantiszemitizmusról és a nyilasoknak kedvező
rendszabályokról

Az Új Élet múlt számában
ismertettük Szekfü Gyula „For-
radalom után” című könyvé-
nek a Horthy-korszak és a né-
met megszállás alatti zsidóüldö-
zéssel foglalkozó részét.
Most láttuk, a nagy történetész,
aki jelenleg Moszkvában képví-
seli követségi minőségben Magyar-
országot, habozás nélkül és
fölrészletlenül mutatott rá
arra, hogy Magyarországon mi-
lyen széles rétegek tapsoltak a
zsidótörvényeknek és zsidóüldö-
zésnek a Magyarországon —

kisebb akcióktól eltekintve —
elmaradtak a tömegek részéről
azok a zsidóvédő és zsidómen-
tő megmozdulások, amelyek
mindvégig megnyilvánultak Dá-
niában, Belgiumban, vagy Bul-
gáriában.

Szekfü Gyula a „Forradalom
után” utolsó részében, amely-
nek fejezetei így hangzik:
„Uj formák felé”, egyfelől ösz-
szefoglalja az egész könyv
anyagának lényegét, másfelől
pedig következtetéseket von le
a jövő számára.

haláláért bizonyára mindnyáján
felelősek vagyunk, mert nem
viselkedtünk úgy velük szem-
ben, mint a dánok, hol-
landusok, vagy a fran-
ciák vallásos, katolikus töme-
gei. Mintegy másfélszáz ezer tért
vissza, akiknek akkor, a teljes
felfordulás idején, szabályos,
rendezett módon nem adtunk
elégítelt. A külföldre emigrált
miniszterelnöknek egyetlen egy-
szer volt alkalma tanácsot
adni. Felvettem előtte, hogy
az új nemzetgyűlés egyik első
ülését ünnepélyes manifestum-
ban adjon elégítelt a nemzet-
gyűlés a zsidóknak s Újvidék-
kel kapcsolatban a jugoszlávok-
nak.”

„Lakásukat, üzletüket sem
kapták mindig vissza.”

Szekfü Gyula ezután ezeket
írja:

„Ugy vétem, hogy a mély
szenvedélyre és megbántottsá-
gra hatni lehetett volna hasonló
mély szenvedélyből jövő, az
igazság és sajnálat páthosát
kifejező nyilatkozattal. Semmi
sem történt, akik leten esodá-
jából élve jöttek haza, lakásu-
kat, üzletüket sem kapták min-
dig vissza, mert a lakásrende-
letek tömege védte a közben
beköltözött nyilasféleket. A
visszatértek egy része ma is

„Nem adtunk elégítelt!”

Szekfü Gyula megállapítja,
hogy a magyar középmezőny
milyén irigységgel nézte a de-
portációból és munkaszolgálat-
ból hazavergődött zsidók tal-
pálását, így került elő az
anyagiatlan keresztlát, az anti-
szemitizmusnak minden er-
költési erőitől, különösen a ke-
reszténységtől elítélt ürdöge,
melyről azt hittük, hogy
soha többé nem találkozunk
vele.”

Szekfü Gyula leszögezi, hogy
a magyar demokrácia közéleté-
ben mutatkozó reakciós jelen-
ségek sorában, sajnos, meg-
látható az antiszemitizmus is,
amely ellen minden eszközzel
küzdöni kell.

* Cserépfalvi-kiadás.

„Talán eljön az ideje, mikor
az egyházak nagyobb nyoma-
tékkal és nagyobb eredménnyel
utasítják el ezt a blünt, mely-
nek egyszer már oly széken-
letes áldozatait voltunk.”

Szekfü Gyula voltaképp ugyan-
azt mondja, amit az Új Élet
már annyiszor hirdetett, hogy
az egyházaknak fokozottabb
erővel kell résztvenniük az an-
tisemitizmus elleni küzdelem-
ben. Mai „kiállásuk” oly erő-
len és többnyire oly „elméleti”,
hogy nem sokat ér az antisze-
mitizmussal, mint a reakció
egyik legdurvább szellemi fegy-
verével szemben.

„Talán fél millió magyaror-
szági zsidó pusztult el — foly-
tatja Szekfü Gyula —, akiknek

ÜZLET-ÜZEM

átadó?

FELLNER által

kapható!

Szent István-körút 30. sz.

Gyermekéről készíttessen

sorozat-képeket, saját otthoná-
ban. Ragyogó képek, olcsó
árak! Erdélyinél, v., Bajcsy-
Zsilinszky-ut 38. Telefonszám:
189-552. Hívjon, jövőre!

WEISZ GYULÁNÉ

KOPOLOVITS ILONKA

női divat szalonja

elsőosztályú munka, szolid árak
Bajcsy Zsilinszky-ut 21. I. 3.
Szombaton zárva.

ÜGYES, azaz, megbízható akvizitörök és pénzbeszedők

(nők, férfiak) teljes megbízhatósá-
gú jövődelemhez juthatnak, esetleg
1-2 helyi alkalmatlanságra is, jelenleg
Király-utca 28. I. em. jobbra, Keres
Hátora, este 5-7 között.

Ujjáalakult az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat

A magyarországi zsidó tudósok és írók többségben kísérelték meg már a fel szabadulás után, hogy munkaközösséget alkossanak és folyóiratot vagy gyűjtőkötetet hívjanak életre. Több meddő kísérlet után arra az elhatározásra jutottak, hogy négy éves megszokás után fel kell támasztani a nagyművi IMIT-et és folytatni kell kiadványsorozatát. Elhatározásuk tetsztől 1944 és 1947 december 30-án megtartották az ujjáalakító közgyűlést hatalmas halálát-ság jelenlétében. Jelen volt többek között a pesti izr. hitközség részéről Stöckler Lajos elnök, Domonkos Miksa ügyvezető, az Országos Izraeli részéről dr. Munkácsi Ernő ügyvezető-igazgató, a pesti Chevra nevében dr. Endrei S. Henrik igazgató, dr. Szemere Samu igazgató, a M. Tud. Akadémia tagja, dr. Löwinger Sámuel, az Orsz. Rabbiképző Intézet igazgatója, dr. Hahn István, dr. Róth Ernő és dr. Scheiber Sándor teológiai tanárok, dr. Cseh Arnold, az Orsz. Izr. Tanítóképző Intézet igazgatója, dr. Fuchs D. Rafael, dr. Zsoldos Jenő, Alagónyi Aladár iskolaigazgatók, dr. Komlós Aladár egyetemi magánintéző, dr. Naményi Ernő igazgató és a rabbi kar számos tagja.

Az 1943-44. év munkásságáról dr. Löwinger Sámuel igazgató, leépítő tükör számolt be, majd dr. Szemere Samu, az irodalmi és felolvasó bizottság elnöke kegyeletes szavakkal paréntálta el az IMIT veszteségeit. Nagyon alu előadásában ezután megjelelt az IMIT új feladatait:

— Az IMIT-nek is ki kell vennie részét az egyetemes nevelő és tanító munkából. De vannak egészen konkrét feladatok is, oly feladatok, amelyeket épp Társulatunk elsősorban hivatott és kötelessé vállalni. Ilyen feladat: a magyar zsidóságnak az első világháború óta lejárt történelmére vonatkozó dokumentumok gyűjtése. Tudjuk, hogy e részben másutt is vannak kezdeményezések, amelyek már eddig is becses, a jövő történetírására számára majdan felhasználható adatokat gyűjtöttek. De ez nem teszi feleslegessé Társulatunknak ily irányú munkáját. Ennek a munkának egy átfogó történelmi szemlélet alapján tudományos szempontokból vezetettnek, minden módszeres követelményi kötelezőnek, minden lényeges életvitelközörszám kiterjedőnek kell lennie. S e gyűjtőmunkához minél előbb kell hozzáfogni, amíg élnek e kornak tanúi és frissok az emlékek; hiszen dokumentumokon ill nemcsak hivatalos okiratokat, hanem törvényeket és rendeleteket, stb. akarunk érteni, hanem egyéni élményekről szóló tudu-

sági tételeket is, amelyek a historikus számára nem kevésbé becses adalékok, hiszen sokszor mélyebben világítanak bele a kor lelkébe a hivatalos aktáknál. Távlati feladat, amelyre azonban csak alapos adagyűjtés után kerülhet sor, e kor történetének szemléletes megírása. Ma csak reményünkkel fejezhetjük ki, hogy majdan, a kellő időben, találkozik az a művelőlet és művészletű tudós, aki megfogja a zsidó történelem e leggyász-sabb fejezetét teljes tárgyilagossággal, nem túlozva és nem gyengítve semmit egyik irányban sem, de mégis a zsidóság sorsának bensőséges átérzésével.

— Társulatunk egy másik új feladatát a Zsidó Állam ujjászülésének tényéből adódik. Ha van történelmi esemény, amely gyászunk és a világ jelen konvulziói közepett is felemelő érzéssel tölti el bennünket, akkor az, hogy kétezer év zsidó vágyát, álmait, imáit íme teljesedésben vannak. Amukattal tekintjük e történelmi eseményt, a történelmi erőnknek szemmel érzelhetős s mégis oly tökéletes teremtető színterét. Örömrünk persze nem zavartalan; Erecben még véres harcok folynak s nem tudhatjuk, mikor alakul ki az a hűn ábrázolt nyugalmi állapot, amelyben megadulhat a békés fejlődés. De hisszük, hogy ez is megjön. A mi feladatunk pedig Erec minden élethelyzetében, főleg szellemi életének, figyelemmel kísérése és általában Erec kulturális életével a legszorosabb kapcsolat megteremtése. Ez a feladat ezelőt sem volt töltünk idegen. Évkönyveink szívesen adtak helyet a Szentföldre és az új héber kultúrára vonatkozó tanulmányoknak, az év történetét összefoglaló dolgozatok pedig rendszeresen adtak számot a Palésztinában folyó építőmunkáról és minden, Erecet érintő megmozdulásról. Mindent átfogóbban és intenzívebben kell ezután megtennünk és szellemi javaink tervszerű kiadásának kell szólni egyengetnünk.

— További feladatunk új bibliafordításról gondoskodni. Az IMIT utolsó bibliafordítása, az u. n. Hertz-féle Biblia, már nem kapható. Szükségét érezzük e széles körnek szánt, aránylag olcsó, nemcsak Mózes Ötkönyvét, hanem a prófétákat és Szentíratokat is felölelő bibliakiadásnak. Az idévágó terveket a Biblia-bizottság azokkal a munkatársakkal együtt, akiknek közreműködésére számítottunk, már el is készítette s csak az anyagi fedezet megszerzésén múlik, hogy mely útemben tudjuk ezt a tervet megvalósítani.

— De feladataink közé kell

iktatnunk a Magyar Zsidó Levéltár folytatását is. Az Öklevéltár negyedik kötetének kiadásával befejezettnek hittük. Ámde eddig ki nem aknázott levéltárakból új, bennünket érdeklő okmányanyag került felszínre s valószínűnek tartjuk, hogy a tervszerű kutatás még évről, eddig nem ismert leltérekre is fog akadni. A most felszínre került anyagot egy 12-14 ives kötet foglathatja magába s Társulatunkra vár az a feladat, hogy azt megközelíthetőleg tegye a tudományos feldolgozás számára.

— Ezekben látom az IMIT új, hosszabb időre szóló feladatait. De nem hagyhatok említhetőül két, szorosan a jelenhez kötött sürgős teendőt. Ugyanis két jubileum előtt állunk. Az egyik: Társulatunk felszázados fennállásának jubileuma. Ezt már 1944-ben kellett volna megtartanunk s voltak is elgondolásaink e nevezetes évforduló emlékeztetésére. Ámde akkor nem rajtunk állt okból elmarasztoltunk, még ma sem vesztette időszerűségét. A másik: 1848 centennárius ünnepe. Ebből nekünk is ki kell vennünk részünket, lehetőleg annak felárásával, hogy mi szerepe volt a zsidóságnak Magyarország gazdasági és kulturális életében 1848 óta. E legközelebbi feladatokra éppen csak rámutatok. Megoldásunk mikéntjének tárgyalása az irodalmi és felolvasó bizottság első teendői közé tartozik.

A nagy létszámmal fogadott előadás után a közgyűlés a választmány javaslatára egyhangúlag megválasztotta az új bizottságot. Elnök: dr. Szemere Samu, aki 1928 óta vezeti az irodalmi és felolvasó bizottságot és 1929 óta szerkeszti az IMIT Évkönyvét. Társelnökök: dr. Löwinger Sámuel és dr. Naményi Ernő, tükör: dr. Scheiber Sándor, pénztáros: Deleji László, ellenőr: dr. Friedmann Endre, ügyész: Berend Béla. A közgyűlés egyhangúlag felváltotta tagokká választotta a Társulat életében és felvirágzásában elváltatásért érdemeit szerzett munkájáért Wertheimer Adófot, az IMIT-nek két évtizeden át volt elnöke és dr. Földes Istvánt, az IMIT volt társelnökét.

Többek hozzájárulása után dr. Frenkel Jenő főrabbi meghívta az IMIT-et Szegedre első vidéki előadására.

A pontos, megbízható „DAVAJ” BOY-vállalat mindent elintézt. — (Éjjel-nappal) Teher-taxival is. Király-utca 21. Telefon: 226-893

JELENLEGI SÁCHET elmentne városba, maszách sámesz vagy hasonló állásba. Jó bá! Kérem. „Jóre méjvjo” jeligére a küadóba.

Emlékműavatás és Tóra-temetés Bonyhádon

Megható ünnepség keretében avatta fel mártírjainak emlékművét a bonyhádi kongresszusi izr. hitközség december 21-én. A nagyszámú közönség sorában megjelentek a környékbeli hitközségek kiküldöttei és a hivatalos hatóságok képviselői is.

A frigszekevény előtt felállított ravatalon helyezték el a szétszaggatott Tóra-tekercset és R. L. F. szappant tartalmazó koporsót. Az istentiszteletet Lóránt Márton pécsi főkéntörénke vezette be, majd dr. Blum Béla főrabbi bucsúztatta megváltó beszédében a mártírokat. „Nem egy halottat temetünk. Az előttünk lévő koporsóban vértanúk százezrei nyugszanak. Lehet, hogy az én szálem, a te feleséged, az ő gyermeke. Holttukban sem hagyták nyugodni mártírjainkat, ime szappant fűzték holtestfelekből. De megvan a magyarázata annak, hogy miért is szállt ilyen borzszató mélységbe az emberiség, hiszen sárba laposták a Tóra-tekercset, lábbal tiporták a parancsokat: Ne ölji!”

Ezután az ősi „Jakofo” szertartást végezte el a gyászoló közönség, kétszer körülvárv a templomban felállított koporsót.

Az istentisztelet végeztével a gyászoló közönség a volt gettóterre vonult, ahol Vár Béla járási főjegyző ünnepélyesen bejelentette, hogy a szomorú emlékü teret a gyászünnepség napjától kezdődően Mártírok terének nevezik.

A temetőben a Tóra-tekercset ábrázoló monumentális emlékmű előtti sírba engedték be a koporsót, majd dr. Blum Béla főrabbi lépett a szószékre és a Tórát fenntelve avatta fel az emlékművet.

Dr. Schweitzer József pécsi főrabbi a pécsi hitközség és a X. községkerület testvéri együttérzését tolmácsolta. A hitközség nevében Eisner János hitközségi elnök mondott beszédet. Rámutatott a 220 éves bonyhádi névre, 467 bonyhádi zsidót hurcoltak el és csak 87-en tértek vissza. Azokból kérde, akik azt állítják, hogy több zsidó jött vissza, mint amennyi elvitték, látnak-e a 380-ból csak egyet is?

Majd Pár József bonyhádi apátplébános lépett a sír elé, aki maga is súlyos üldöztetést szenvedett igazi papi magatartása miatt, és szívhaláljához a gyászolókkal. A kormány és a megye gyászát Tolna vármegye főispánja tolmácsolta, majd a demokratikus pártok képviselőinek kegyeletes szavai hangzóttak el.

Lóránt főkéntörénke után dr. Blum Béla főrabbi imájával ért véget a kegyeletes ünnepség.

A jeruzsálemi autóbuszállomáson nagy tömeg vár a tel-avivi kocsira. Csütörtök délután van, közvetlen a nagy ünnepek előtt, sok jeruzsálemi Tel-Avivban és sok telavivi Jeruzsálemben akarja tölteni az ünnepeket. Este hat óra után nem szabad kocsiknak az úton lenni a „curfew” miatt. Már azért is nagy a tömeg, de nincs tolongás. Palesztinában megtanulták az emberek, hogy nem kell tolongani.

Ketten megyünk „Neve Ylam”-ba; az utitárs egy francia mérnök, Robert Gamzon, kinek a nevét érdemes megjegyezni. A háborúban egy zsidó földalatti csoportnak volt Franciaországban vezetője a németek ellen. Többen a csoportból azon a farmon dolgoztak, ahová most mentünk az est beköszönte előtt.

Gamzon kapitány azt mondja, hogy a farm francia, annyiban, hogy lakosainak francia az anyanyelve. Eredetileg nem az volt, de mint gyerekek Franciaországba vetődtek és ott elfranciásodtak — azok, akik életben maradtak. Legtöbbjük már nem él.

Nagy a hőség, mikor a kocsit elindult, le a Jaffa Roadon, — ahol az élet olyan élénk, mint New Yorkban a Broadwayn, — ki Jeruzsálemből. A város határán túl a völgyben egy arab falu kuksol. Tíz év előtt, mikor az arabok fellázadtak, az a falu volt a legveszedelmesebb a vidéken. Gamzon kapitány már hónapok óta tartózkodik Palesztinában, ismeri az ország minden részét. Azt mondja, hogy legközelebb a falu nem fog bajt okozni, mert az utól balra fekvő épületek a hegyoldalon zsidó kézben vannak. Az arab falut szem előtt lehet tartani a domboldali házakból. A Szentföldön mindenki meglehetősen gondolkodni.

A nap pirítja Judea hegyeit, szövőcsúsnak, kopárak, kövel elhintetlek. Helyenként fák váltják fel a köveket, különösen a víznélküli „folyókák” — wadik — partján. Ott valahol a domb megett lehet egy zsidó telep, ahol egy pár év alatt fákat növesztettek a köves talajból. Jobbról, balról látni az arab falukat, sárházakkal, vak — füveg nélküli — ablakokkal, bizalmatlan falaikkal, melyek befelé néznek, a kis mecsettel, melynek minaretjéről időnként a muezzin siránkozó hangja hívja Iszlám híveit az imára.

Jeruzsálemről tizenöt kilométernyire egy kis újfelzö jobbra mutat: „Neve Ylam”, oda megyünk. Előttünk egy hegytetőn látunk pár épületet. A látvány

Hegy tetején, éjszakában Palesztinai benyomások

Irla: LENGYEL EMIL, a newyorki egyetem tanára

több kilométernyi, oda gyalog kellene menni, de szerencsére a telep teherautója éppen akkor fordul balra Tel-Avivból jövet és minket magával visz.

Még így is elég hosszú az út, mert lassan kell járni a kövek miatt. Felérünk még a napvilágban, megérkezünk Palesztina egyik legújabb „kibutz”, kollektív farmjára, „Neve Ylam”-ba.

Negyven lakója van, husz évtől harmincötig. Nyolc hónap előtt alapították és már van három házuk. Egy-két sátruk, a fiatalabbak lakása. Nem tudták, hogy jövünk, mert nincs telefonjuk, de különben sem volt szükség előzetes értesítésre. Mindketten kaptunk vacsorát és jó ágyat. Hogy kinek az ágait, nem is tudjuk, — nem tartották fontosnak megemlíteni. Azok ketten a sátrakba mentek éjszakára. Ilyen kicsiségekkel nem törődnek a telepen.

„Farm”-nak hívják, de tulajdonképpen mi teszi farmmá? A kövek, melyek minden oldalon teremnek? A hegytetőről nézünk le a hegyoldalra, a völgybe. A hegyoldalon semmi más, csak kő — nagy, évezredek kövei, ezerszámra. Ez a „farm”.

Nyolc hónapja dolgoznak a kövek eltávolításán és még sok hónapig kell dolgozniuk. Pár napja kaptak egy „bulldozer”-t és az esodálatos munkát végezték, hogy minél jobban kibaszálhassák. Mikor lesz ebből farm, hová dughatják a magot, nem kijátástalan küzdelem ez a kövek ellen?

A kishitűeknek kijátástalan, de nem ezeknek a hegytetőn harcolóknak. A szomszédos hegytetőkre mutatnak, ahol a fák zöldje tarkítja a kősvatag egyhangúságát. Ott már évek óta egy telep munkásai dolgoznak és imámit értek el. A mi telepünkön pontosan tudják, hogy azon a másik hegyoldalon hány fát ültettek.

Mit lehet a mi telepünk köves talajába ültetni? Addig semmit, amíg az esős évszak záporai szabadon söprik le a köves talajt. Azért állítják a köveket glédába, terraszokat építve, úgy, hogy a vizet fel fogják, a talajt megtermékenyítsék, gyümölcsfáknak adjanak ételt. Gyümölcsfákat ültetnek mihelyt a kövek sorba lesznek rakva, évekig ápolják, és egy napon meg lesz az ünnepük — gyümölcs fog nőni, ahol eddig csak kő nőtt.

Körülnézünk a telepen, hogyan élnek a farm lakói, hogyan laknak, mint szorakoznak, mit esznek, hogyan ünnepelnek? A házaspárok saját szobáikban laknak, a többiek háromnegyven egy szobában és páran a sátrakban. Hallom, hogy ez még kényelmes hely másokhoz képest, mint például fenn Galilaeában, a Tiberiás-tó környékén, ahol ugyancsak van kő, de van mocsár is és szunyogok, melyek rövid idő előtt betegséggel oltották be a telepeseket. Ez még nagyszerű a Jordán völgye új településeihez képest, ahol a levegő fullaszt, míg itt, a hegytetőn éltet. Ez még nagyszerű a déli sivatagban alapított új településekkel szemben, a Negev homoksivatagában, ahol igazán halálos a levegő lehellete.

Ennek a településnek, „Neve Ylam”-nak, persze van egy gyerek-szobája. Három kisgyerek van a telepen és míg másutt a helyi csinyján bálnak, itt a gyerekek szobája lágas, levegős, csinosan berendezett. A kisgyerekek ott laknak, szüleik csak a munka után látják őket.

Víz persze nincs a telepen, nincs az egész vidéken. Messziről hozzák, hordókban, Jeruzsálem irányából. Nem volt vizük a mosdásra, az ivásra, főzésre, csak éppen annyi vizük volt, amennyi kellett a gyerekeknek. Képzelték el, mit jelent a perzselő délvideki nap októberig viz nélkül élni, tudni, hogy nincs víz, akármilyen történelmi. Már ennek a tudata is rettenetes. Kérdés az, hogy kinek? Persze nekem. Neked, — de nem a telepeseeknek, akiknek a gondolat nem volt rettenetes. Természetes volt, mert ha nincs víz, akkor anélkül kell élni. De most már van víz, mert van teherautó, mely időnként a vizet hozza Jeruzsálem irányából.

A víz pénzbe került, azt hozni kell köves úton. S mégis van víz a zuhanyra, melyből három is van. Nekünk ez mindennapi gondolat, de nem az a Középkeleten. Palesztinában, az arabok közvetlen közelségében, ahol milliók a mosakodást hirtől sem ismerik. Ott a zsidó telepesek első dolga a gyerek-szoba építése után, hogy zuhanyt építsenek. Nem is kérdés, hogy mi a sorrend.

Negyven embernek a telepen van egy kis könyvtára, mely nőni fog idővel, amikor több idejük lesz az olvasásra, mert

most kora hajnaltól késő estig dolgoznak és csak az ünnepekön pihennek, olvasnak. Nincs elég könyv és azért gyakran egyikük olvas egy könyvből az egész telepnek. A könyv népe.

Persze van konyha és egy közös étterem. Együtt vacsorázunk velük — leves, több főzelék, sajt, kávé és tea. Nem gazdag az étlap és nem csiklandozza az ínyt, de ez nem is céljuk. Elég az étel arra, hogy erejük legyen, hogy a hegyet megfoglalják a kövektől és idővel gyümölcsfákat ültessenek. Az étel nem főcél.

Vacsora után saját házimunkájuk után látnak, a gyerekekkel játszanak, halikán beszélgetnek. A társalgás nyelven francia vagy héber. Német, magyar, lengyel anyanyelvüket elfelejtették, franciákká vedlettek Európában — és most kicsodák?

Erről beszélgetünk. Pár hete tette nyilvánossá az UNO a Palesztinára vonatkozó többségi határozatot. Hová tartozna ez a hegytető, ahol most vagyunk? Nem a zsidó országhoz, hanem az arab országhoz. Tehát akkor miért építenek, hiszen nem saját maguknak dolgoznak. Persze, ők másként gondolkoznak. Arab-Palesztinához tartoznának, de ez nem lesz semmi, mert Arab-Palesztinában lesznek zsidó telepek és azokra szükség lesz. Nem vezetik tovább a gondolatot, nem is kell, hiszen világos, hogy mire gondolnak.

Hogyan boldogulnak szomszédaikkal, az arabokkal? Jól — mondják a telepesek, — attól eltérve, hogy egy gazdag arab annyit kíván egy darab kőhalmazért, amelyre a telepnek szüksége lenne, mint amennyibe az a föld Londonban kerülne. Jól, — mondják, — kivéve, hogy az arab szomszédok olyanok, mint a szarkák és nagyon kell vigyázni az ujjaikkal.

A szegény arabokkal jól kijönnének. Mert bár szegények, de nem olyan rémesen szegények, mint az arab országokban, ahol a magukfajtaik nyomja el őket. Az arabok itt többet esznek, mint az arab országokban, nagyobb biztonságot élveznek, gyerekeiket jobban taníthatják, több lehet a reményük a megélhetésre, az életre. A zsidóság hatalmasan fellendítette a kis ország jövőjét és ezt a legtöbb arab tudja.

De a kis arab nem fogja azt csinálni, ami az érdeke, hanem azt, amit a nagy arab elnyomója mond neki. A nagy arab pedig csak úgy tudja elnyomni a kis arabot, ha a zsidóság nincs ott, hogy a kis arab élet-

színvonalát emelje. Ezért fog a szegény arab a gazdag arab mellé állni, az elnyomóért, a felszabadító ellen. Ezt tudják „Neve Ylam” lakói, akik már reggel ötkor talpon vannak és napnyugtáig dolgoznak a kövek ellakartásán, hogy évek múlva gyümölcsfák virágozzanak.

Mit kapnak a munkájukért? Kapnak ételt, ruhát, a fedelet fejük felett, vagy a sátrat. Azonkívül kapnak személyenként két fontot évenként, körülbelül hét dollárt. Az az ő egész magánvagyonuk. Nincs semmijük, — mondja a helyzettel ismeretlen látogató. — Nincs semmijük és mi értelme ennek az idegőrlő munkának egy ellenséges világ közepette? Mi értelme a rengeteg munkának, mikor maguknak nem gyűjthetnek? „Neve Ylam” lakói másként gondolkoznak. Az ő munkájukat igenis jól fizetik, mert a fizetséget nemcsak ők maguk, hanem az ő egész kis világuk kapja. Ők nem a mának, hanem a holnapnak dolgoznak. Fizetésük az a tudat, hogy egy hegyoldalt megmunkáltak a haláltól, hogy fajtájuknak, nemzetüknek, életüknek alapját vetik meg. Pénz eltérőnél figyelemüket a végső célról, életük lényegéről.

Mióta a telepet megalapították, csak egy telepés látogatott el — Amerikába. A többiek mind mehetnek, amikor akarnak. Mehetnek olyan helyre, ahol pénzt kereshetnek, ahol esetleg gazdaságuk alapját építhetik, de ők maradnak, pénz nélkül, minden földi javak nélkül, mert az ő földi javuk nem az, amit szebbe dughatnak. Robert Gamzon kapitány hallgatja történetüket és egy szót talál megfajtásukra: „La folie sacrée”, mondja — szent örület. Sokkal inkább szent, mint örület; egy szentség, mely talán csak a Szentföldről tud sarjadan, ahol a nyugati világ nagy vallásai ilyen formák között állítotték szárnyat.

E szentség hordozói fiatal emberek, csaknem gyerekek, akik igazán nem látszanak szent embereknek, sem örülteknek, sem fanatikusoknak, — csendes fiatalok. Vidámak, szomorúak? Este a déli sötétlők ég alatt harmonikájuk hangja mellett énekelnek. Tudják, hogy ők szentek és hogy fiatalágukat feláldozzák egy halálalan munka érdekében? Egyáltalán nem tudják és nem is akarnak tudni róla. A költői életet csak így lehet hozni. Hogy is lehetne másképpen? Évekig mást nem csinálnak, mint követ takarítanak? Addig hogyan élnek? Kinek adnák el a köveket?

És mikor már gyümölcsfák virágoznak? Látják a többi telepítésen, hogy akkor is ők járnak jól, mert nem lesz gondjuk a pénzkeresés idegőrlő munkájával. Lesz nekik nagy könyvtárunk, olyan szép iskolánk, mint a nyugati legfejlettebb országokban, kórházuk, koncertjük, szorgalmas, nagyon szorgalmas, de gyümölcsös megélhetésük.

Este összegyűlnek az ételemben „Neve Ylam” fiataljai és csendesen, halkán énekelnek. Nem látszik meg rajtuk, hogy napokig nem volt vizük és hogy köröskörül a világ rövidesen lángra lobbanhat. Nem látszik rajtuk, hogy ők egy idea frontarcosai, mert nem öltenek pózt, még a szerénység pózát sem. Énekük kissé kiánért, megfontolt. Hogy nem nagyon vidám, megérthető. Árva gyerekek, akik esodának köszönhetik életüket. Szüleiket kiirtották és most itt vannak, hogy egy országot építsenek maguknak, gyerekeiknek. Nagyon egyedül vannak, ha nem élnének együtt a nagy eszmével, de így nincsenek egyedül. Nem látszik, mintha félénkek, pedig csak negyvenen vannak — a többségük gyerek — a nagy csendességben, a hegy tetején, az éjszakában.

Megkérnek, hogy mondják nekik valamit Amerikáról és utána kérdezőznek. Amerika küld pénzt, de ők szeretnék tudni, hogy az amerikaiak nem mennének-e oda segíteni munkájukban. Mert ott nagy szükség van munkásra. Csendesen hallgatják válaszat. Kinn egy fegyveres őr felvette szolgálatát. Köröskörül nagy a csendesség, az arab falvak talán már alszanak. De a Szentföldön a szent ifjuságnak nem szabad soha aludni, mert a gyűlölet magja ott van hintve. Ők megmenekültek a gyilkosoktól Európában és most utódaikat akarják megmenteni. Csak egy helyet találtak a mentésre és ott akarnak maradni. Az este énekekkel végződik, nem vidám, nem is szomorú és a fiatalok csendesen elvonulnak. A házak előtt a fegyveres őr léptei konganak a köveken és a hegyoldalon a sakálók koncertje kezdődik. A nagy csendesség felett a sötétlők ég trónol és a sötétlők égbolt alatt „la folie sacrée” pár órára álomba merül. Ez szent föld, igazában.

(„Az Ember” most ideérkezett számából.)

HÁZVEZETŐNÖKNEK ajánlunk középkorú, jó családból való úrnő magánorvoshoz v. orvoshoz. Cím: Örv. Veiszberger Istváné. VI., Paulay Ede u. 7. I.

A moszkvai zsidóság ünnepe a Zsidó Állam kikiáltása alkalmából

Chanuka szombatján, december 13-án a moszkvai zsidó nagytemplomban ünnepi istentisztelet volt, — jelenti lapjának Moszkvából a Neue Presse című, Párisban megjelenő jidóis nyelvű szocialista lap tudósítója az újság január 2-i számában. Ez alkalmával a templom zsúfolásig megtelt közönséggel. A Tóra soros heti szakaszának felolvasása után Solmo Schliefer főrabbi az emelvényre lépett és a következőket mondotta: Ráv Jichák Eisig Hálévi Herzog, Erez Jisráel főrabbija táviratot írt hozzám, a következő szöveggel.

„Ma van a zsidó nép legnagyobb napja 2000 év óta. A megváltás megkezdődött. Kérem Önt adja át szívbőljes üdvözlőmet a Szovjetunióban élő zsidóságnak és legőszin-

tébb, legmélyebb hálánkat a Szovjet Kormányának, aki a legnagyobb eredménnyel küzdött a zsidóság érdekeiért, amely sok nemzedéken keresztül el volt nyomva. A kegyelmes és irgalmas Isten, a szeretet Istenének áldását kérem Oroszországra.

A Tóra és Cion szeretetében: Jichák Eisig Hálévi Herzog, Erez Jisráel főrabbija.

A távirat nagy ujjongást keltett a tömegben és ilyen felkiáltások hangzottak: „Éljen a zsidó nemzeti politikai, Éljen a Szovjet Kormány! Éljen a zsidó nép!”

Ezután a 90 esztendősinagorszki főkantor imádkozott el a zsidó népet és a Szovjetunió nagy vezetőjéért, Sztaálinért.

Tizenhat ország ötvenkilenc zsidó festőinek monstre kiállítása Párisban

Két magyar művész a kiállítók között

Párisból jelenti az Europa Report: A franciaországi zsidó szervezetek az önálló, szabad zsidó állam létesítése alkalmából, felhívással fordultak a Párisban élő zsidó vallású képzőművészekhez, hogy az örömünnepek során rendezzenek kiállítást. Tizenhat ország ötvenkilenc zsidóvallású művésze küldte el műveit a vernisszázsra, amelynek katalógusához Leon Meis, a neves zsidó esztéta írta az előszót. Fényes külsőségek között nyílt meg a kiállítás, amelyen megjelent Chagall, a világhírű orosz– lengyel festőművész, aki a francia állam meghívására jött ide New Yorkból, hogy a Modern Művészetek Múzeumában állítsa ki műveit. Ilyen megünnepeltetés eddig még nem ért idegen művészt. A kiállítók között szere-

pel Ida Gardey festőművész, aki Chagall leánya. Feltevést kellett Moné Katz festménye, amely kátfános lakodalmi zenekart ábrázol. Az őszhajú örökifjú mester nemrég tért vissza Amerikából, ahol a legismertebb személyeket örökítette meg. Mint mondotta: a szíve huzta vissza küzdelmes ifjúsága színhelyére. A francia sajtó nagy elismeréssel nyilatkozik Jávor Lászlónak, a „Szomorú vasárnap” költőjének magyaros hangulatu csendéletéről. Ez alkalmából megírják, hogy Jávor számos festményét vásárolták meg az utóbbi hónapokban külföldi múzeumok számára. Marton, a másik magyar, gyönyörű női mellszobrával hívja fel művésztársára a figyelmet.

Tisztelettel értesítjük, hogy

az újpesti zsidó mártírok emlékművére

felvéendő elhunyt szeretteink névjegyzéke elkészült és az folyó hó 11-től 20-ig megtekinthető hitközségünk irodájában (Beniczky-u. 8. szám alatt), szombat kivételével, reggel 9 órától, este 8 óráig. Bár a sajnós több mint tízezer nevet tartalmazó névjegyzéket az összes rendelkezésünkre álló adatok leg gondosabb figyelembevételével állítottuk össze, mégis az esetleges tévedések (elírás, kihagyás, téves felvétel) kiküszöbölése érdekében kérjük, hogy a fenti idő alatt a névjegyzéket átnézzék és észrevételeit az irodával azonnal közölni szíveskedjék.

mert ezen időpont után a névsoron semmi változtatást nem áll módunkban keresztülvinni.

Egyben kérjük, hogy ezen körülményt ismerésével is szíveskedjék közölni.

Ujpest, 1948 január hó.

Hillesteyéti üdvözléttel:
AZ EMLÉKMŰBIZOTTSÁG

Ima a szabad ég alatt

Irt: György Endre

3.

IKLADRÓL Kárpátjára hurokoltak. Kis északi falvak mellett kanyargó a vonat. A vasúti állomásokon derékig mentelenre vetkőzött zsidók hajladoztak a nyitott tehervagonokban. Tégla, pallót, gerendát raktak ki és be. Vézna felsőtestűk, csontos mellkasuk arról árulkodott, hogy ezeknek a sokgyermekes családapaiknak, dudva módjára felült fiúgyermekeknek, vajmi kevés táplálék jut. A vidék amugyis szegényes, a jórészt nehéz lesi munkásként foglalkoztatott lapátzakálún, megviselt zsidócskáknak pedig oly kevés a jövedelme, hogy jórómán a betevőre is még elegendő. Ahogy megállt a vonatunk, kérésig nyújtották ki ványadi karjukat és szívesen elfogadták a kenyér-küladékok, élelmiszer-maradékok, mert még a marhavagonba zárt, ismeretlen tájak felé kalandozó munkaszolgálatosainál is rosszabb volt az anyagi helyzetük. Szikkadt kis zsidók, akiknek rég nyugalomra kellett volna vonulniuk, minden erejük megfeszítésével olyan hatalmas ózlopokat cipelttek, hogy szinte szánakozás fogott el a látlára. Mások rozott szekerek bakjára palatantak és bámulatos egykedvűséggel noszogatták a csontbőr hegyi lovasokát, amely semmivel sem volt jobb kondícióban a kocsisánál. Tudtuk, hogy a mi sorunk is a fuhszolgált Nizkai munka lesz (és ez még a kedvezőbb esett), számunkra mégis újszerű és meglepő volt hegyvidéki testvéreink élete. Helyzetünk szánandó, de azért inkább őket sajnáltuk, mint magunkat. Nekünk még volt egy kis erő és erőladó tartalékunk, de nekik a fizikai létén kívül alig valamijük! Itt már Isten ostromként végigsuhintott a tájékon az „országgyarapító” serege és az a pretoríus gárda, amely kémelhárítók, titkos megbízottak, jobboldali szervezők, besúgók és denunciansok képeiben követte a nátknál semmivel sem jobb, semmivel sem megbocsátóbb és cinézőbb reguláris szerveket. Olyan szörnyűséges történetekkel, a borzalomnak oly színes és annyira plasztikus rajzával fogadtak hűsorsosaink, hogy nem akartunk hinni a fülünknek, szemünknek! Bezzeg ma már, amikor magunk is tetszünk mindazon, ami akkor agyremek hatott, megállapíthatjuk, hogy a rutén községekben és városokban annakidején garázdálkodó böllérek ott jártak ki a genoszság és embertelenség elemi iskoláját, hogy azután az ország más területein adjanak számot „felsős” képességeikről. Ez volt a kezdet. Legelőször is próbálták ki, hogyan kell szereztesdellen kismembereket, apró manókat, jelentéktelen figurákat, akik a lénynek sem ártot-

tak és soha nem lettek egyetlen lépést sem a politika ulvesztői felé, hazaárulással, kémkedéssel vádoltak, hogy azután a fenyőrengetegben, a zord és néma fenyveserdők sűrűjében szíjat hasilsanak a „hünyös” hátából, vagy égerű fára „magasztalják fel” meggyölözt testét. A zsidó fiatalok vagy futva menekültek a pusztító vész elől, vagy, ha ez nem sikerült, a középkori férfiakkal együtt szuronyok fenyegető árnyékában uton voltak Ukrajna felé, hogy ott halomra löjje, esetleg ellen-szomjan szédek eresszék őket. Az első időben még ezt a rendszert követelték. Az utjukban levőket kicipelték a „hadművelési területre” és ott a sorsukra bízta. Az, aki nem esett az SS-ek és hasonlók dühének az első pillanatban áldozatul, hetekig ténferegetett üzött vadként az elhagyott lerőleken, míg nem az éhségtől, elcsigázottságtól és hidegtől eszt vesztelte, vagy felőröken önkével vájt magának gödört, ahová behullva, várta a jólékony halált. Ezért laklunk a Körösmezőig vezető útonalon főként asszonyokat (akiknek jórésze halálmegvöl vakmerőséggel és szívóssággal már Ukrajnából lopakodott vissza, a család fi-lagját otthagya a pusztulás torkában), meg öregeket és gyermekeket. Erős volt a lelkiük, tiszteltemük a hitük, mert az öcseségnek, meghajzottságának ebben az állapotában is bizakodtak, reménykedtek Isten esodalevő erejében.

*

MÁR NAPOKIG tanyáztunk a szennyves tehervagonokban, amelyeknek kerekét fajongva siratók esendő öletárak, mulunkkal, fátalságunkkal, majd egyhangú ütemességgel hozt alafó-dott, hol meg valami halott énekel dudoltak. Amikor végre ki-merő, hosszú zakalós után a hirtelen fekezőstől megzökken-tek és egymáshoz koccsantak a kocsik, állomást-jelző láblát pilantoltunk meg, amint a félgnyitott ajtó résén kikandikáltak: Trebusa (Terebes)-Fejérpatak. Esteledett. A méregzöld fenyők tájékaról, nyirkos, hideg, de élesen tisztá levegőt hozott a szél. Szinte arculesapolt ez a halzsamos, ózondus lég, mintha fenyőtablettával ilatosított zuhany alá álltam volna. Vonatunk nem ment tovább. Itt kellett éjszakázzunk. Különös kegy, hogy néhányunkat beengedtek a faluba. Első utunk a tempomba vezetett. Földszintes ház, amelynek egyik boltihelyiségét rendezték be lakhelynek. Ugyanúgy kellett üvegablakos, nyirkos kis deszkajátón közve-lenül az utcáról belépniük, mintha a szomszédos vegyeske-rekedésbe vagy kocsmába nyitnánk be. Láblujhegyen jöt-tünk, hogy az zavartuk az imád-

kozásba mélyen belemérülöket. Ezek a zsidó famunkások (itt közvele vagy közveleül csaknem mindenki a fából él), földművesek, iparosok és hívafásos szegényemberek, köröskörül a fal mentén sorakoztak fel és csaknem négyszögel alkottak. Középpül alig áldogáltak. A fal mintha biztonságot, kénaszit adott volna nekik abban a viharban, amelynek szele könnyen felkaphatta őket, ha meg nem kapaszkodnak. Lehet, hogy a fal valami atavisztikus emlék az ésidőkből, amikor jándor-eleink a Sirató Fal tövében hajlongtak és könyörögtek. Szemüket behunyták, fejüket jobbra-balra mozgatták és átszedemül-ten, a lélek mélyéről, bűnbánóan foházkodtak. Csak az istentisztelet végeztével voltak tudomást a jelenlétünkről. De akkor aztán ezernyi kérdéssel halmozták el. Öszintén megmondták ugyan, hogy a pestieket nem várják magukkal egyenértékű zsidóknak (a valósosság dolgában), de azért barátsággal megüvítallak otthunkba és annak ellenére, hogy maguk is szegények voltak, sőt sok mindenben szükséglet szenvedtek, „gazdagon” megvendé-geltek.

*

MÁSNAP tovább dőcögtünk. Utunk végcélja Körösmező, ahonnan harminc kilométeres gyaogulon kanyarogunk fel Riptinecra, a fenyőerdők közé rejtett baraktáborba, amely két kilométerre volt az akkori határtól. Riptinec, Apsinec, a Tisza eredő forrása, örökké emlékeztetes marad, csak úgy, mint az az éjszakai ut, amelynek során kísérteties sötétségben a könnyen szepentinéken felkapaszkodtunk. Amikor Körösmező utnak indítottak, azzal biztatgattak, hogy mindössze félóra gyaloglás kell meglenünk. Már megvárta, mire holtfáradtan, a kimerültségtől összereszkadtan, sajgó tagokkal, az álmakanságtól égő szemmel, könnyezve és jajgatva a hegytelőre felekeresztünk. A többszázfőnyi csapatban ekkor már egyetlen épkezláb ember nem akadt. Ugy zuhanunk le a ködnyálástól nedves, hideg, sáros földre, hogy még a derékszíjak csatlogása és a forró kömfénymagos levessel való esábitgatás sem ébresztett fel az álmunkból. Minden mind egy volt. Agyonverhetlek volna. Mi szinte kívántuk a halált... Eleinte még kigyóvonallan, szoroz egységben haladtunk. Ezerezerkészáz ember csörtelott az erdei csapásokon, olyan szabaszerű ösvényeken, amelyeket talán egy-egy zergé, vagy más aprótestű állat laposok magának. Valahol egészen elől, pár száz lépésnyire tőlem, haladt a faktyavivő, aki az utat mutatta. A fáklya rőtörös lángja megvi-

lágította azt a néhány imbolgő árnyalatot, aki oly szerencsés volt, hogy a fénygyűrűben állva kérezhetett, de a távolabb halatlatókra szurokfekete éj borult, amelynek félelmetességét fokozták az erdő rémképei. Pillanatoként egymásnak verődünk, gödörbe zuhanunk, bukknókba esünk, fának köztünk és folyondárokbak, karját nyújtogató faágakba, ujnyi tüskékbe gabalyodtunk és hanyatlavágtunk. Előtem fehér lepelben kísértet itegott-bélegelt, hullánszott. Bajlászom világos pokroceot kerített magára és ezáltal a löcsel fehér asz-szony szedemalakját varázsolta elem az amugyis veszedelmekkel teli máramarosi hegyekben. Elindulásunkkor még jóval megögttem kódorgott, az éjszaka során azután valahogy elem sodródott és többé nem tudtam szabadulni tőle! Ha előresiettem, utánam futott, ha hátramaradtam, ő is lassított és egyszerűen ott termelt, hogy kísértésen és félelemmel töltsön el. Már semmit és senkit sem láttam, csak egy imbolgő feléke lepedő, amely úgy cikázott a levegőben, mintha titokzatos égi kezek lohogtának és utolsó istenhozódol integatának. Halálam zsebkendőnek is lehettem, amolyt gyászoló nő part a kezében, hogy valaköz könnyei szártógassa. A lepelnek nem volt keze, lába és feje; mindez elmosódott a sötétségben. Csak az a világitó varázsszőnyeg járt-kelt testellenül, mint az égi szövetnek előtem, hogy mutassa az utat. De ahelyett, hogy örventem volna a segítségnek és a kiömlött lintára esett gyertyacséppnek, ideges félelemérzet lett urrá rajtam. Előbb izmadt kezdtem, majd hideg vereték öntött el, az agyam zakatolt, a ha-

Ne szűkölködjön!

Írjon amerikai hozzájárulójának, küldjön be 10 dollárt!

WINÓR Import-Export Co.

147. Nassau Street, New York 7. N. Y címre és a következőket kapja bérmentve, biztatlással, Magyarországra szállítva

- 1/2 kg legjobb minőségű rizs,
- 1/2 kg kakaó,
- 1/2 kg kávé, nyera vagy pörkölt,
- 1 csomag finom tea,
- 1/2 kg la csokoládé,
- egy csomag szemes bors,
- 1 kis kanna citromlé, valódi,
- 1/4 kg finom dohány,
- 1 pár Nylon harisnya,
- 1 db. Plastic ablakozó

Csendes, szakszerű csomagolást

✱

(Folytatom.)

HÉBER TALMUDKÖNYVEKET
veszek. Rosenbaum Mór, VI,
Csengery-utca 9.

1848 megünneplése a dohányutcai templomban

Dr. Katona József rabbi ünnepélyes megemlékezése

Az 1948. centenárius év első szombatján a Dohány-utcai templomban ünnepélyes megemlékezés történt a magyar szabadságharc száz éves évfordulójáról. Dr. Katona József rabbi prédikációjában méltatta az 1848-as forradalom és szabadságharc történelmi jelentőségét. Hangzott, hogy a magyar zsidóság hála, műfájához, amikor egész lélekkel vesz részt a szabadság megünneplésében. A szabadságharc idején a magyar zsidóság erejét és számát meghaladó mértékben vette ki részét a küzdelemből és áldozathozatalból. Szerepét a magyar történelem és az irodalomtörténet is méltóképpen megőrizte.

— 1848 mindenké — mondotta — aki nem tud, csak szabadságban élni. A magyar zsidóságnak azonban külső is jussa van ahhoz, hogy résztvegyen 1848 megünneplésében. Ennek a honnak mai zsidósága visszaemlékezik az 1848-as év dicső küzdelemére, amelyben a zsidó ifjak vérük hullásával küzdöttek a szabadság és az emberiség eszméinek diadaláért. Jókai Mór jegyezte fel: 1848-ban a magyarországi zsidóság „vérét, vagyonát és székemét hozta áldozatul a magyar nemzet, az alkotmányos szabadság megvédelmezésére.” A 48-as zsidó honvédek hősi magatartása legendákat szült a magyar történelem számára.

— És el kell mondanunk itt a templom szöszkén, hogy a mi hitközségünk, a pesti hitközség anyagi erejének megfelelésével támogatta 48-ban az új államalkotás gazdasági megvalósulását. Egyre a pesti hitközség 50.000 forintot bocsátott Kossuth rendelkezésére és a hitközség tagjai között még 30.000 forintot gyűjtött a nemzeti megerősödés céljaira. Az ország többi hitközségei pedig értékeiket ajánlották fel és temploni készsereiket adták oda, hogy a szabadság műve sikeres lehessen.

— Amiképen a múltban együtt harcolt és áldozott a magyarsággal a zsidóság a szabadságért, egyenlőségért és testvériségért, úgy egyek vagyunk e hazának minden igaz fiával a küzdelemben a szob, jobb, emberibb életért, 1848 eszméinek hamisíthatatlan és maradéktalan győzelméért. Amikor pedig vállatjuk a harcot a demokráciáért, emlékezünk az emlékeztető arra, hogy 1848-ban Kossuth Lajos az országgyűlés alsó tábláján, meg egész

újságírói működésében küzdött a zsidók egyenjogúsításáért és a szabadságésmék diadaláért nem tudta elképzelni anélkül, hogy e hon minden fiának egyforma jog és megbecsülés ne jusson. Amikor a sváb pesti polgárok 48-ban a zsidók üldözésére bujogáltak, Petőfi felháborodva jelentette ki, hogy a zsidóüldözés szégyenforrja a magyar szabadságharcnak. 1848 szelleme a „karok és rendek” ellenkezésével meg a kamariák alkudozásával szemben győzelemre vitte a zsidók egyenjogúságát, mert enélkül nem volt és soha nem lehet teljes a szabadság ebben a hazában.

— Az emlékezés idején hőőhajtás el bennünk, hogy 1848 szelleme gyógyítsa meg azokat a lelkeket, amelyek még mindig gyűlölettel hevülnek, a múlt kísérteit felé sandítanak, nem tudnak meggyugodni és nem akarnak résztvenni a szabadság, egyenlőség, testvériség, szeretet és megértés igazi világának megépítésében. Azért imádkozunk, hogy az örökkévaló Isten kegyelme ne csak az emlékezésben keltsé újja azt, ami 1848 értelme és értelme, hanem tegye azt valósággá, eleven életté — békének és boldogságnak forrásává az ország minden gyermeke számára! — fejezte be beszédét dr. Katona József rabbi.

★

Itt közöljük, hogy a Pesti Rabbiság legutóbb tartott ülésében elhatározta a következőket: a centenárius év idején a pesti templomokban ismételtén meg fognak emlékezni a szabadságharcra és a különböző centenárius ünnepségekre istentiszteletek rendezésével kapcsolódik be a pesti zsidóság.

Paprikát

megbízható minőségben, izléses piros csomagolásban szállít

Simó Ödön

Paprika nagykereskedő, Budapest, VII., Hernád-u. 5. (Bejárati a Garai-utca felől.) Telefon: 425—326. Szállítás az ország minden részébe, vasúton vagy postán bérmentve. Szombaton zárva.

Varrógépek

ipari és háztartási célra. Kölcsönzés, javítóműhely.

GYERMEKKOCSIK

nagy választékban, Bachrach, Dohány-u. 68. Tel.: 222—687.

A „fiskális”

— Emékeimből —

Írta: Szilágyi Géza

I.

A HÁZBELIEK jól ismerték az esetet és — esőpelt sen tudtak — éveken át nem győztek mesélni róla. Eleinte csak a mezelen tényt követték egymással, még ki nem bővitve és agyon nem cifrázva, amikor pedig újabb meg újabb részleteket tudtak meg a mesélők — ekkor már megélték őket a „regélők” rangja — valósággal kis hőskölteleményé szélesítették, a valjuk meg, nem nagyon épületes történetet.

II.

A TEMESVÁRI belvárosi sarokház, évtizedes tulajdonosról neveztek el, a főszingóga közelében, majdnem szomszédságában emelkedett égne, a sok földszintes és egyemeletes ház között szinte fehérekarcúnak ható kétemeletes magasságával. Zsidók, keresztények vegyesen lakák a házban. A második emeleten, óvodás koromban szomszédom volt a némi teljes egy hónappal fiatalabb Elek Artur, a későbbi kiváló esztétikus és műkritikus, szülei éppúgy Budapestről költöztek Temesvárra, mint az én szüleim. A földszint egyik sötét sarkában húzódott meg az a lakás, amely nem is mellesleg, hanem főleg szerkesztőség volt, egy radikális paraszti német hetilapnak igen harcász hangu, akkoriban veszedelmesen szélsőségesnek mondott hetilap szerkesztősége és kiadóhivatala. A lapot közléstermetű, fekete szakállú, szürös szemű férfi szerkesztette, K. A. nevezett. Neve ma már hangzott, de magyarországi német név volt, viselője — eleinte csak kevesen tudták — zsidó „származású” (fajta akkortájt még nem igen emlegették). A szerkesztő mód rékúld népszerű volt előfizetők körében. Hetenként egyszer-kétszer fogadóórát tartott és ezeken a napokon a ház szűk udvara zsufolásig megtelt a szerkesztőség ajtaja előtt várakozó temesvár-környéki svábokkal. A szerkesztőhöz, akit ügyvédi oklevél önkéntes és önkényes adományozásával fiskálisnak neveztek (Der Fiskal), fordultak minden ügyes-bajos dolgukkal, ő látta el őket politikai, gazdasági, jogi, nevelési tanácsokkal, pótolta nekik országgyűlési képviselőjüket, akit csak választás idején láttak szemlél-szembe, a gazdasági oktatót, az ügyvédet, talán még az orvost is. Parasztjai nagyon szerették, utóbb pedig, amikor középkorossá sordultam, már valóságos zarándoktömeg sereglett egybe a ház kapuja és a szerkesztőség előtt. Az ugynevezett városi értelmiség azonban kevésbé kedvelte. Izgatja a parasztokat, mondták, min-

dénfajta teljesíthetetlen vágyát ébreszt bennük, lapjában szítja az urakat, panamákat lepész le, purifikátor akar lenni, feldolgozza az egész vármegye békéjét. Jogi tanácsokat is ad, noha nincsen ügyvédi oklevele, tehát a fiskális ur zugirányzatot folytat, fel kellene jelenteni. A sváb parasztok azonban nem tájítottak a fiskális mellől. Nagyon eszes ember volt. A házban lakó nyugalmazott rabbi szerint a Talmud értelmezésében is megállta volna a helyét, ha erre ráadja magát. A parasztok szája-íze szerint írt és ha olykor-olykor előfizetők és hirdetők toborzására ki-kirándult a szomszédos falvakba, mint izesen svábos öltetes népszőnök is bevált.

III.

A VÁRMEGYE URAI sokat pukkadtak miatta. K. A. valamikor megyei tisztviselő volt és fegyelmű után bocsátották el. Azóta hetilapjában nem hagyott nyugtot a megyének. Az elbocsátásának oka állítólag az az eset volt, amelyet a ház zsidó lakói esztendőnkön át mesélgettek, feszegettek, taglaltak, magyaráztak. Az történet ugyanis, hogy a megyeházán egyszer csak hogy-hogy-nem, híre terjedt K. A. zsidó származásának. „A vádolt!” keményen tagadott. Ellenfelei azonban nem hagytak békét neki. Egy megyebeli kis városban fölkeltek édesanyját, Temesvárra hozták és az elkeseredett öreg zsidóasszonyt, aki könyöradományokból tengelte életét és már évek óta nem látta hűtlenné idegenedett fiát, a vármegyeház kapujába vitték és mintha véletlenül történt volna, összehatalkóztatták a hivatalból éppen távozó édes gyermekével. Egy-két hetilap, amely botrányokból él, részletesen és oly drámai hangon számolt be erről a családi jelenetről, mint hogyha világpolitikai esemény lett volna. Az anyja nyakába harcolt fiának, ez azonban kurtán furesán kerázta magáról a szerencsétlent és szinte felvadász odább akart állni. Amikor pedig az úrvaszék egyik ülnöke, aki a jelenetet megrendezte, a felháborodott jászva ráförmedt tisztviselőtársára: „K. ur, így bánik édesanyjával?” K. ur jéghidegen ezt válaszolta: „Ez az asszony sosem volt édesanyám. Az anyám rég meghalt és a Dunánál van eltemetve.” Az öreg zsidóasszony belejött az úrvaszéki ülnök karjába, K. A. pedig hazament chédelni. Itt ez volt az a híres eset, amelyen elsősorban K. zsidó lakótársai, de rajtuk kívül az egész Belváros zsidói még évek múlva is érágódlat és amelynek hőse, nem is egészen jogtalanul, díj- és illetégmentesen

megkapta volt hírszeresaitól a nem nagyon megfizetős „rész” címet.

IV.

A VÁRMEGYEHAZÁRÓL, nem hiszem, hogy éppen csak emiatt az eset miatt, rövidesen elbocsátatták K. A-t. Ezenfelül ezzel nem értek be, hanem mindent elkövettek, még egy terjedelmes röpirat közzétételét sem sajtóalták a nemek elől érdeklőben, hogy a környékbeli falvak svábjai — a szerkesztő ut az én svábjaim névvel becézte őket — minden megtudjanak. A röpirat névtelen szerzője barátságosan fejeggyesítésen azt a végső következtetést vonta le, hogy aki megtagadja vallását és édesanyját is, bizonyára megtagadja majd a svábságot is, amelyhez csak fizeti érdek fűzi. A svábság pedig már évtizedekkel ezelőtt sem volt filozofia és a Temesvári környéki svábok sem óhajtottak büszkékedni azzal, hogy zsidó az ő sajtóbeli vezetőjük. Lassan, de egyre jobban elfordultak K. A.-tól, aki látni láttakozott a „rágaom” ellen és hasznátalanul próbálta a zsidó származásával kapcsolatos vádakat zsidóellenes cikkeikkel gyöngyíteni. Noha a kereszténynek volt K. A. ellen évekig nem volt semmi kifogásunk, a zsidónak lételezett szerkesztő orra és szakállja egyszerre már nem tetszett nekik. Isten büntetése — suglák egymásnak a ház izraelita lakói. A szinkeresztény lakók nem nyilvánítottak véleményt, de szemmel láthatóan elkerülték a „parasztok fellázítottát”. Ezzel is hangsúlyozták az urak osztályhoz való tartozásukat.

V.

ERETTSÉGI VIZSGÁM UTÁN visszaköltöztem Temesvárról zsidóvárosomba, Budapestre. Az évek során már-már egészen megfeledkeztem a dobvidéki svábok egyrészenek „zsidó vezetőiről” pedig diákkoromban vagy tizenkét esztendőn át alig mult el hét, hogy „házunkban” vagy a kapu alatt, vagy az udvaron ne találkoztam volna a fiskálissal. Néhány évvel az első világháború előtt várattam szembekevertem vele, de nem Temesvárról, ahova néha lerándultam egy-két napra, hanem Budapesten, annak az újságnak szerkesztőségében, ahol hosszú évekig dolgoztam. Belépett kis szobámba, amelynek ajtaja mindig nyitva volt. Rögtön megismertem, noha már nem volt a régi. Pattogó hangja gyengébb csendesedett, koromfekete szakállja megöszült, ruhája elárulta, hogy viselője súlyos anyagi helyzetben vergődhetik. Gyermekkoriomnak kistérmete mellett is doloznak tetsző fiskálisa Sanyaru Vendellé, a Borsszem Jankó elszomorító élelap-alakjává soványodott. — Mit parancsol, uram? — ezzel a kérdéssel főként lettem minden hosszabb meglepés-

tőzés alól. Ő is rövidsége törekedett. — Dehogy parancsolok, csak kérek. — Mivel pedig egy régi vezércikkének címére, amely azt súvította, hogy „Der Jude ist unbescheiden” (A zsidó szerénytelen) nem is szerény összeggel válaszoltam ki sem mondott, még kevésbé számszerűen körülírt, mégis nagyon könnyen megsejthető kérésére. A fiskális ur igen

helyesen nem farasztotta magát köszönőszavakkal, de nagyon meglepődött lehetett, mert így bucsuzott tőlem:

— A svábok, bár feláldoztam magamat értük, eszerben hagylak, el kellett mennem Temesvárról. Bennük szörnyen csalódnom kellett, de (szinte iróniának éreztem, de talán nem is volt az) a zsidó szolidaritásban igazán nem csalódtam.

Zsidóság a demokratikus Lengyelországban

A lengyel követség sajtóosztályának kiadásában megjelenő „Bulletin” II. évfolyamának most megjelent I. számában olvasunk az alábbiakat:

Több mint 14 ezer zsidó dolgozik ma Lengyelország nehéziparában, 45 ezernél is több helyezkedett el a különböző foglalkozási ágakban és a közeli jövőben 33.000-et akarnak még visszatelepíteni. Gazdálkodók, tanárok, diákok, orvosok lesznek belőlük, új üzleteket alapítanak a Lengyel Zsidó Központi Irodájának segítségével, a szövetkezetekben dolgoznak, állami hivatalnokok lesznek belőlük, vagy munkásokként helyezkednek el.

Jelenleg 50 ezer zsidó él Alsó-Sziléziában, 21 ezer Felső-Sziléziában, nyolcezer Varsóban és 13 ezer Krakkóban.

Az Egyesült Nemzetek Szervezetének Palesztina-bizottságában Lengyelország a Szovjetunióval együtt igen előkelő támogatást a zsidóságnak önálló és független Palesztinára vonatkozó jogos igényét. Ennek a bizottságnak tagja volt annakidején dr. Alfred Fiederkiewicz miniszter. Lengyelország budapesti követe is és feltevéseivel nagymértékben járul hozzá az új zsidó állam megszületéséhez.

Fiederkiewicz miniszter a szabad zsidó állam megalakulásának ünnepélyén Budapesten

beszédet tartott. Beszédében kifejtette, hogy a lengyel nép, amely együtt élte át a lengyel zsidósággal a béke holdog éveit után a háború legnagyobb szenvedéseit és a koncentrációs táborok minden borzalmát, mélyen együttérzik a zsidósággal. A demokrácia győzelme — mondotta Fiederkiewicz miniszter — visszaadta Lengyelországnak ősi területeit az Oderáig és a Nisáig és a zsidóságnak ősi hazáját, Palesztinát.

Lengyelország népe nagy rabszolgatartással kíséri a zsidóság sorsának alakulását és egyre több lengyel zsidó érzi úgy, hogy Lengyelország ismét hazájává lett, ahol új jövőt teremthet magának és elfelejti a múlt gyászos emlékeit.

A népi demokrácia a nemzeti boldogulásának az útja. Ebben a rendszerben nincs helye sem a fasisztnak, sem antiszemitizmusnak.

Ingjavítás

férfi és női fehérneműk készítése hozott anyagból is. Ingklinikai, VIII., Szentkirályi-utca 2., Musz. özv. üzlete. Az Új Élet olvasóinak 10% engedmény.

BELVÁROSI női divatszalonban különösen a szakszervezetek által kint. „Női angol szabónak” jellegére a kiadása.

Állandóan vásárolok

mindennemű vadbőrt, ugyint: vadnyul, pészma, görény, nyest, rókahőrt, valamint kutya, házinyul és macskabőrt. GUTTMANN JENŐ nyers- és vadbőr nagykereskedő, Budapest, Király-utca 8., udvarban. Telefon: 426-638. Szombaton zárva.

UTAZIK?

Kivándorló-bőrönd Ia (80×43×27). . . 75.80 Ft
Kupé-bőrönd . . . 44.50 Ft
Aktatáska valódi bőr 41-es . . . 64.— Ft
Női táskák, divatbőr . . . 78.— Ft

Hazauti bőröndök nagy választékban. Javítást és hozott anyagból munkát vállalkoz. Szűz műhely.

LÁNG bőröndös, nőitáska-készítő Népszínház-u. 21. Tel: 135-033 Szombaton zárva

A Pesti Izr. Hitközség kulturális rendezései:

1948 január 3-án, csütörtökön d. u. 1/7 órakor a Szabadegyleti sorozatában Zsolnai Jenő dr.: A zsidóság és a magyar irodalom. (VII., Sip-utca 12., II. 33.)

1948 január 17-én, szombaton d. u. 5 órakor az Öreg Sabbat sorozatban Mérei Gyula dr.: A spanyol zsidóság katasztrófája. (VII., Sip-utca 12., II. 33.) A Pesti Izr. Hitközség főnöke, László Gábor vezetésével héber dalokat énekelnek.

Az előadások látogatása díjmentes.

„Byron héber melódiái

Szombaton este, a Sip-utcai díszteremben, a Pesti Izr. Hitközség Öreg Sabbat rendezésének keretében Antal Gábor „Byron héber melódiái” címmel, nagy érdeklődéssel kísért előadást tartott. Előadásában ismertetette lord Byron családi körülményeit, azokat a szellemi áramlatokat, amelyek költészetét kialakították, világnézetét megalapozták, lársadalmi szemléletét szembeállították osztályának és társaságának, gondolkodásával. A héber melódiákban lord Byron az örök zsidó fájdalmat, szomorúságot, kiszolgáltatottságot és szenvedést írta meg. Byron szemében a zsidóság a meggyőződés embere, jelleme lett, története, az ember szenvedésének történetét példázza a mélységből való felkiáltása az Urhoz, a Mindenhatóhoz, a pokol fenekére zuhanó emberiség reménytelen segítségkérése az Istenhez. Lord Byron, ahogy ma mondanánk, a haradg erői oldalán állott. Ez a lény ad magyarázatot arra, hogy osztályra miért támadta, hívei, rajongói, követői és epigonjai miért kerültek ki a feltörekvő néprétegekből. Byron barcolt a görögökre, szabadságukért, jövőjükért; a „Héber melódiákban” a zsidó népet küzdött. A maga korában ezekkel a költeményekkel ő adta meg a polgárjogot a zsidónak a világirodalomban való szerepeltetéséhez. Heine Németországban és Nyekraszov Országában, egyaránt a „Héber melódiákon” keresztül látták meg a zsidóságot.

Az új szempontokban gazdag és költői előadás mindvégig nagy figyelemmel hallgatták végig. A Pesti Izr. Hitközség Párvai napközi otthona növendékei Schwartz Lászlós vezényletével héber dalokat adtak elő nagy sikerrel. A közönség nagy tetszéssel fogadta a sokas kis dalokat. A bevezető és záró szavakat dr. László Zsigmond, a Goldmark zeneiskola igazgatója mondta.

PEDIKUR, TYUKSZEMVAGÁS, LABAPOLÁS, Fenyőút. Szűz-ség-utca 36. földszint 1.

HIREK A ZSIDÓ ÁLLAMRÓL

Az UNO-döntés sürgős végrehajtása az erőfeszítések középpontjában

A palesztinai események, valamint a nagyhatalmak egymásközi viszonyának alakulása feltétlenül szükségessé teszik, hogy az UNO döntése Palesztina felosztását illetően mennél hamarabb megvalósuljon. Nemcsak azért van erre szükség, mert voltaképpen csakis az önállóságot nyert területen indulhat meg a zsidó nép legégetőbb problémájának megoldása: az alijah, hanem azért is, mert a világpolitikai eseményekben bekövetkező változás súlyos következményekkel járhat az esetleg végre nem hajtott döntés további sorsára. Röviden: Palesztina felosztása nem húzódhatik el addig, amíg a nagyhatalmak további ellentéte a végrehajtást lehetetlenné teszi. A Jewish Agency vezetősége teljes egészében tudatában van annak, hogy a sürgős megoldás a Zsidó Állam létkérdése és éppen ezért diplomáciai munkája arra irányul, hogy a nagyhatalmi konferenciák szüntében az UNO döntés végrehajtását kérészolja. Ezt a célt szolgálják a Szovjetunió képviselőivel folytatott titkos tárgyalások, ennek az érdekében tárgyal Weizmann professzor Londonban és ez a cél vezeti az amerikai vezető cionistákat a State Departmenttel folytatott tanácskozások során. Nem engedhetők meg, hogy a kérdés ismét az UNO Teljes Ülése elé kerüljön, mert ki tudja, hogy politikai háttér változása nem hozna-e változást a nemzetek Palesztinával kapcsolatos felfogásában is.

A Jewish Agency tárgyalásairól azonban igen jó hírek érkeznek. E tárgyalások egyik részleterménye az a tény is, hogy az angol kormány szövege az elmúlt napokban ismét megerősítette az angolok palesztinai kivonulásának időpontjait: május 15-én adják át a mandátumot, augusztus 1-én hagyják el végleg az angol katonák Palesztinát. A hivatalos szöveg még azt is bejelentette, hogy az angol kormány az időpontok előbbrehozásán fáradozik. Ez azonban az UNO Bizottsággal való tárgyalások eredményétől függ. A palesztinai harcok is eszükében vannak. Anglia látszólag belenyugodott abba, hogy a lázítás nem felemlíti meg a zsidókat, sem az UNO-döntést megszavazó demokratikus nemzeteket. Minden jel arra mutat, hogy a küzdelem első szakasza véget ért. Kérdéses természetesen az, hogy az UNO-döntés végrehajtásába belenyugodni látszó kormány nem fog-e az UNO Bizottság megérkezésekor újabb harcokat provokálni zsidók és arabok között és egyelőre az is ismeretlen, hogy az angol kormány és az arab megbízottak közötti titkos tár-

gyalásokról érkező híreknek mennyi alapjuk van. E mind több forrásból érkező hírek szerint az angol kormány különböző egyességei megkötéséről tárgyal az arab államok képviselőivel arra az esetre, ha a palesztinai Zsidó Államot felállítják és az esetleg angolellenes politikát folytat. Igaz, ugyan az is, hogy Anglia a korai kivonulást meggyezéshez szeretné kötni, amely szerint közelkeleti nagyhatalmi viszály esetén a Zsidó Állam Svájc-hoz hasonló semlegességet tanúsítana. A történelem tanúsága szerint és a Zsidó Államban kialakuló új társadalom ismeretében azonban nem valószínű, hogy közelkeleti viszály kitérőse esetén a zsidó nép semleges maradna, vagy maradhata.

A Zsidó Állam megvalósulása természetesen azonban nemcsak politikai feladat, amelyet a Jewish Agency vezetőségének kell sikeresen megoldania, hanem a zsidó nép nagy problémája is. Nem feledhetjük, hogy a Balfour deklaráció idején is hatalmas győzelmi hangulat és mámoros boldogság uralkodott el a zsidó tömegeken, csak éppen a Balfour deklaráció adta lehetőségeket felejtették el kihasználni. Ha annakidején a zsidó tömegek éltek volna a lehetőségekkel és megindult volna a nagyszámú bevándorlás, úgy ma nem kellene egy eszükentett területű Zsidó Állam felállításáért aggódni, hanem a Balfour-deklarációt adta egész történelmi Palesztinában lenne már régen Zsidó Állam, abban az ország-

ban, amelyről annakidején Jabotinski így írt: Palesztinának az a tulajdonsága, hogy a Jordán a közepén folyik rajta ke-

A háboru utáni évek legnagyobb alijah kísérlete

Egyelőre azonban természetesen a háborus évek nyomát még élesen érző tömegekben nagy az alijah vágy. Most, hogy az UNO döntés ismeretes lett, szinte hines is olyan hatalom már, amely ezt a vágyat megfékezhethetné. A tömegek nem törődnek azzal sem már, ha átmenetileg Ciprus szigetére kerülnek, hiszen ismeretes, hogy az angolok május 15-ig a ciprusi táborokat is meg akarják szüntetni. Ezzel magyarázható, hogy néhány hetes készülődés után Burgas-ból két hatalmas hajó, a „Pan-York” és a „Pan-Crescent” feledtén 15.000 emberrel — most már tehát nem lélekvesztőkön igyekeznek az alijahzók — indult el Palesztina felé. Nem volt kétséges, hogy a hajók elindulásáról az angol hajóhad tudomást szerez. Mégis a jelenlegi helyzetben a mapilok nem törődtek azzal, hogy az az angol hajóhaddal kell felvenniük a küzdelmet. A Royal Navy csak a háboru tegnehezebb perceiben végrehajtott flottaösszevonás méreteihez hasonló hajócsoporthoz tartozott. A hadihajóknak sikerült is elfogni a két Hagana hajót, még mielőtt azok palesztinai vizekre értek. A mapilok saját hajóikon kísérték Ciprus szigetére, ahol kibajózásuk több napot vett igény-

resztül. A Balfour deklaráció utáni győzelmi hangulathoz hasonló boldogság lapasztallat ma zsidó körökben. Ha azonban az elkövetkezendő esztendő folyamán a tömegek magatartása a husz évvel ezelőtti lapasztalt passzivitást követi, úgy hiába lesznek politikai sikerek, a Zsidó Állam nélkülözni fogja a tömegeit.

Jelenleg a ciprusi táborokban az új mapilokkal együtt 32.000-en vannak — közöttük az új szállítmánnyal érkezett 4090 gyermek — a hangulat azonban külön, mert mindannyian tudják, hogy megpróbáltatásuk már vége felé közeledik és Ciprus az utolsó állomás az olyan régóta áhított haza elérésének útján. — Mig az angol hajóhad a két nagy hajó vadászásával volt elfoglalva, egy kisebb hajónak ismét sikerült kikerülnie a hajók és repülőgépek figyelmét és Naharia mellett 700 zsidó bevándorló parolt ért. Mire az angol katonaság észlelte vette a kis hajó sikerének a bevándorlók szétszéledtek az Országban és az angol katonák a part mentén csupán palesztinai papirokkal rendelkező zsidókat találtak, akiket kénytelenek voltak szabadonbocsátani.

Az UNO-Bizottság ülése

Mire e sorok megjelennek, január 7-én a Palesztinába a felosztás végrehajtása céljából küldött UNO Bizottság már megtartotta első ülését. Dánia *Federspiel* miniszter, Panama *Doorgan* Edward volt közoktatásiügyi miniszter, Csehszlovákia az UNO ülésből ismert *Lisicky* küldte be az új UNO Bizottságha. A kiküldöttek mellett természetesen a hivatalos UNO titkárságon kívül is számos szakértő működik. Az UNO Bizottság az első ülés keretében már felveszi a kapcsolatokat az angol kormány megbízottjával abból a célból, hogy a mandátum átadásának időpontját és körülményeit megbeszéljék. Ha a tárgyalások eredménnyel végződnek, úgy az UNO Bizottság második feladata, Palesztinában a helyszínen egyrészt a határok pontos megállapítása, másrészt az önálló államokban a demokratikus választások előkészítése.

Csökkenő hevességű harcok Palesztinában

Mint már jeleztük, a palesztinai harcok első szakasza vége felé közeledik. Az elmúlt heten az összetűzések száma feltűnően csökkent és azok első sorban a jeruzsálemi óváros területére korlátozódtak. Az óváros keskeny girbe-görbe utcái igen alkalmasak arra, hogy orvlövészek vadászterülete legyen és alkalmatlan arra, hogy reguláris hadsereg rendszeres őrszolgálatot teljesítsen. Az ösz-

A VARSÓI JIDDISCH SZINHÁZ
folytatja újabb sikerrel gazdagított diadalutját, a
ZENEAKADÉMIA KAMARATERMEBEN
MISCHA BERNSTEIN
és művészegyüttese bemutatja
szenzációs új operettjét

Dus Lustige Schneider'!

(A víg szabóeska) operett 3 felvonásban

BEMUTATÓ 1948 január hó 12-én,
hétfőn este 7 órakor,
továbbá minden hétfőn, kedden, szerdán este
7 órakor és minden vasárnap délután 4 órakor
A legszebb jiddisch dalok: a JIDDISCHE NAME,
MEIN STETLE BELCZ, BERCSESS és még vagy
tíz dal. **Csupa humor, zene, tánc**
3 órás kacagó orkán!

FIGYELEM! Utoljára közkiválatra jan. 7-én, szerdán este 7 órakor
MAZEL IN LIEBE

és január hó 11-én, vasárnap délután 4 órakor

MAZEL TOV című operettet játszá

Okveilen nézze meg! Gondoskodjon előre jegyeiről!

szelűzésekre még mindig jellemző a zsidó oldaltól megindított büntetőakciók elég nagy száma és hevesessége. A jelenlésekben még mindig sokszor olvashatunk arról, hogy a Hagana katonái megbüntetik azokat a falvakat, amelyek szállást adnak külföldi arab rablóbandáknak és a fejlett hírszolgálat segítségével mindig megtalálják a falvakban rejtőző arab bűntagokat. Az Irgun folytatja a töle megszokott módszerek között végrehajtott büntetőakciókat oly módon, hogy elsősorban az arab katonái és fasiszta alakulatok főhadiszállásait és találkozóhelyeit robbantja fel.

A helybeli angol katonai hatóságok azzal állnak bosszút saját kormányuk véglegesnek látszó elhatározásán, hogy a palesztinai összefüzesek során igyekeznek mennél több kárt és bosszúságot okozni a zsidóknak. Így pl. az Irgun egyik jeruzsálemi akciója következtében egy időre megállították Jeruzsálemben a zsidó taxik működését és ezzel még nagyobb számú zsidó járókelőt hoztak veszélyesebb helyzetbe. Ugyanakkor büntetésként betiltják az országutakat is zsidó járművek szabad mozgását olyan körzetekben, ahol a Hagana — egy-egy büntetőakcióit hajtja végre. Sok esetben elveszik a Hagana tagjait, amelyeket azután később elfogott arab banditáknál találunk meg a Hagana katonái. A palesztinai kormány ezen a héten engedélyezte már a zsidó rendőrségnek 18 harcokesi használatát — de csak azokon a helyeken, ahol még soha nem volt összefüzés. A veszélyeztetett helyekre tilos harcokesikkel segítséget hozni.

Egy idő óta mind több és több fasiszta arab hadifogolyt sikerült Európából a Közel-Keletre szöknie. A sort a mufti kezdte el, utána néhány hírhedt magasrangú fasiszta arab flittertiszttal következett. A héten arról érkezett hír, hogy a volt Jugoszláv moszlim légióból, amelyet annakidején a Mufti szervezett, a németországi angol övezetben levő táborukból Jusz tisztt Párisba szökött és ott az egyiptomi, valamint a szíriai követségen jelentkeztek az arab tükéntes légió kiképzésére ajánlva fel szolgálataikat. A francia rendőrség elfogott kö-

zülük néhányat, és visszavitte őket Németországba, néhánynak azonban sikerült eltűnni az említett követségek segítségével.

(GELLÉRT)

Szigeti Jenő kiténtetése

A Belvárosi Színház színpadán néhány nap előtt bensőséges ünnepség folyt le. A Művészeti Tanács 1000 forintos díjat adta át Kárpáti Aurél Szigeti Jenőnek, elismerésül azért a kitűnő alakításért, melyet a Volpone öreg uzsorásának szerepében nyújt. Utána Bárdos Ártúr igazgató a színház, Dénes György pedig a kollégák nevében köszöntötte Szigeti, aki a meghalottságtól még tudott válszolni.

Valóban Szigetnek minden oka megvolt erre. Egyik legregibb és legkitűnőbb színészünk, akit az utolsó évben egyetlen igazgató sem akart észrevenni. Most aztán olyan szerephez jutott, melyben egyenesen klasszikusnak mondható alakításával ritka feltűnést keltett és magára vonta a legilletékesebbek figyelmét. Az ő vén uzsorása nemcsak mulatságos figura, hanem egyúttal felejthetetlen jellemrajz is.

Nekünk külön öröm Szigeti Jenő kiténtetése. Emlékszünk a Goldmark-teremben az OMIKE színházi előadásain látott külön alakításaira és arra a sok-sok fellépésére, amikor különböző intézményeink rendezésein különösen zsidó legendák előadásával gyakran könyvekkel fecsart ki a szemünk-ből.

Szigeti Jenő kiténtetése alkalmából mi is szívből üdvözzöljük és reméljük, hogy most már a színigazgatók sem fognak megfeledkezni róla.

BODROGH PÁL

Üzleti könyvek

karcolékok, átiró könyvek — amerikai naplók — és újévi naptárak nagy választékban

Weinberger és Fejérvé VI. Deák-tér 6. (Anker palota.)
Telefon: 426-613.

Ekszerek, órák, ezüstárak
legelőnyösebben
KENDÉ-nél Teréz-kürt 48

FOTÓ PÁRISI

NAGY
ARUHÁZ

ÁRAI

3 órán belül

5x8 méretű igazolványkép 3 db 10 forint
8x9 méretű 3 db 15 forint
Utlevélkép 5 db 20 forint

Mielőtt haját festeti vagy dauerollatja
RENCZES fodrász- és hajfestőmesternek VI. Csörgő-utca 24. Hajmunkák. Pedikűr

Oroszországból érkezettek névjegyzéke:

Kerlész Miklós, 101/71, Charkov, vaskereskedő, Dessewffy-utca 27.

Schwarz Nándorné, Volszk, háztartásbeli, Dankó-u. 20.

Brezel Janka, Volszk, Dankó, utca 20.

Brezel Judit, Volszk, Dankó, utca 20.

A Degob jelentése Oroszországban tartózkodókról

Charkov-ban (Oroszország) tartózkodók névjegyzéke:

Barna Miklós, 101/75, 26—27 éves, műlövész, Debrecen.

Bruder Béla, 101/71, 30 éves, kárpitos, Bethlen.

Engel Dénes, 101/71, 30—32 éves, Máramarosziget.

Dr. Fried Miklós, 101/71, 35 éves orvos, Budapest.

Goldstein, 101/71, 32 éves, tisztviselő, Kisvárd.

Hajós Ernő, 101/71, 36 éves, tisztviselő, Budapest.

Heiler Lipót, 101/71, 26 éves, fogtechnikus, Tolcsa.

Hirschl Alfréd, 101/71, 32 éves, cipész, Budapest.

Mezei Tibor, 101/71, 26 éves, parkettázó, Erd.

Sipos Miklós, 101/71, 28 éves, Budapest.

Sonnenfeld László, 101/71, 30 éves, tanító, Budapest.

Schwarz Mór, 101/71, 30 éves, pék, Tolcsa.

Wassermann, 101/71, 30 éves, droguista, Budapest.

Weisz Imre, 101/71, 36 éves, hadfogos, Budapest.

Weisz Ernő, 101/71, 23 éves, Makó.

Wiesel Adolf, 101/71, 40 éves, borkereskedő, Máramarosziget.

Wiesel, 101/71, 36 éves, Máramarosziget.

Wiesel, 101/71, 35 éves, Máramarosziget.

Zeisler Ferenc, 101/71, 41 éves, tanár, Újpest.

Volksban (Oroszország) tartózkodók névjegyzéke:

Bornstein Izidor, 41 éves, kárpitos, Nagyvárad.

Herz Antal, 41 éves, kereskedő, Nagyvárad.

Schwarz Antalné, 38 éves, varrónő, Nagyvárad.

A DEGOB Információs osztálya (Bethlen-tér 2., I. 36.) közlése szerint fentnevezettek egészségesek és rövidesen hazatérnek.

Külföldi keresések

Alantitakat a DEGOB Információs osztálya (Bethlen-tér 2. I. 36.) útján keresik:

Gold Mórné (Cyprusból), keresi férjét, kinek legutóbbi lakása Obudán, Zichy-u. 9. volt és 1911 VI. hónapban a cseppgyárban dolgozott. Bihari Ferenc, keresi Biringer Juliannát, volt kapuvári lakost (szül. Győr, 1890), akit 1941 IX.—X. havában Auschwitzban a C. táborban láttak.

Özv. Spiegel Adolfiné (Solent), keresi gyermekeit, Spiegel Andrást (szül. 1912), akit Auschwitzban, Spiegel Erzsébetet (szül. 1920), akit Stettinban és Spiegel Istvánt (szül. 1916), akit Deutsch-Schützenban láttak utoljára.

Székál (Enns), keresi fiát, Ségál Frédt, romániai származású, jelenleg budapesti lakost.

Fraund Károly (Zagreb), keresi Barszonné sz. Wilhelm Búske és Barszony Judit volt budapesti (Személyek-u. 16.) lakosait.

Schwarzenberg Magda, keresi Szász Ilonát, kb. 45 éves, volt deportált, budapesti lakost és 18 év korú Tommy fiát.

Denkstein Lajosné, keresi dr. Mezei Józsefné zirci tanárasszonyt (szül. 1920), volt mátyásföldi lakost, aki 1941 VIII. hónapban az Auschwitz C. táborból Bécs-Spittelwebe került. Atila 1946 X. havában Örményországban, mint kórházi ápolónő dolgozott.

PERZSA

szőnyegek

VÉTEL BLADÁS UNGÁR Király-u. 14 és Rakóczi-ut 24

Gyermekágy, bicikli, bubakocsi, játéka, vendégház **VICA-nál** legolcsóbban
Nagyatádi Szabó-utca 50
Király-utca sark.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

WEIL Népszínház-26 utca 26

Telefon hívó: 136—816

SZOMBATON ZARVA

Jó és olcsó

függönytartó

képkorétek

SZÉCSÉNYI

VII., Bethlen Gábor-utca 7 sz.

Telefon: 224-288.

REPÜLŐ BOY

árnszállítás,
kézbesítés
legolcsóbb.

0-utca 15 Tel: 120-541

Emlékünnepegy a Vadász-utca 29-ben

Hatalmas tömeg gyűlt egybe 1948 január 1-én d. u. 4 órakor — ezáltal már a harmadik évben — abban az épületben, mely a nyilas időkben közel háromezer embernek adott menedékhelyet a svájci követség védelme alatt. Összegyűlték, hogy emléket állítsák a ház gazdájának, Weiss Arthurnak, aki életét áldozta a közösségért: hogy emléket állítsák a hat mártírnak: Dénes István, Fekete János, Fürst Sándor, Hunyadi Sándornak, dr. Scheiber Lajosnak és Schwartz Arminnek, akik nyilas gyilkosság áldozatai lettek ezekben a napokban.

Az emlékünnepegyen megjelentek a mártírok hozzátartozói: a Pesti Izraelita Hitközség képviselői: Stöckler Lajos elnök és Domonkos Miksa ügyvezető; dr. Geyer Albert, a Zsidó Világkongresszus magyarországi elnöke; a Pesti Chevra Kaddisa nevében Steiner Marcell elnök és Schwartz Sándor előjáró; a rabbiságot dr. Bernáth Miklós és dr. Herakowitz Fehér rabbi, az ortodox hitközséget Fränkl Jenő és Roth Klára képviselték; a budai hitközséget pedig dr. Csabádi Samu elnök.

Az ünnepélyt Tepper György, a Magyar Dúkok Nemzeti Szövetségének titkára nyitotta meg, ígéretet téve Weiss Arthur emléke és szelleme megőrzésére. Utána dr. Scheiber Sándor, az Országos Rabbiképző Intézet professzora tartotta meg nagyszabású, megrendítő emlékbeszédét. Beszéde első részében Weiss Arthur emlékének áldozott: „Ugy emlékedett ki Weiss Arthur neves alakja — mondotta többek között —, mint a napban fürdő szikla a haragos hullámok közlő. Ő volt a legfelelősebb pozícióban — mint a svájci kirendeltség vezetője —, ő ügvelt a hatóságokkal és a nyilasokkal, ő szervezte meg a ház lakóinak ellátását. Minden percének meg volt a maga rendeltetése. Mégis meg tudta őrizni békéjét és nyugalomát. Széleslábú körű, megmondott és ellátott intézkedései sokszor csak jóval később nyertek értelmet és igazolást. Emléke fennmarad. A közösségért való gondjában és elfoglaltságában is mindenkinek jutott egy megnyugtató szava, egy mosolya, egy félszóra, egy pillanata, amely akkor felért egy jövedelmezővel.”

Az emlékbeszéd második részét dr. Scheiber Lajos elnök, édesanyjának szentelte. Vázolta a szentlelkű pápa tragédiáját, aki férje honoráriumától jött be a Vadász-utca és meg aznap a nyilas golyó áldozata lett. A harmadik részben a többi mártírról beszélt. Befeszítésként az áldozatok mártírösszeállítását magyarázatát kereste: „Mért pusztult el hatalmas zsidó mártír? Az isteni igazság miért tette ártatlannak halálukat? —

marcangoljuk önmagunkat és a megrendült hitű emberek bennünket a kérdéssel: évek óta szüntelen. Továbbintek, de nem hallak meg nyomorultat. Halálukból élet fakadt. Az ő mártírságuk keresztelte fel a nemzetet lelkiismeretével, az ő haláluk siettetett elhatározásokat, hogy a mindenkinek prédikált dobott, ezer halálból is feláldozott, hontalan nép kétezer év után hazára találjon ismét. Talán ezért hullott a tengeri könny, talán ezért volt való a megmérhetetlen fájdalom, talán ezért omlott a reugetem vér, hogy vele építsük meg — miként a keleti és nyugati mondákban — a jövőnek mindig leomló, de most végre mégiscsak megálló falait.

Zechárijának az ártatlanság megvilágított próféciájának vérével ezt tartja a legenda, hogy ott labzott, pirosított Jeruzsálemben, bekörtökölt a többi mártír véréből áradó palat és nem akart megnyugodni, amíg az engesztelő szó varázsigéje meg nem csendesítette. Mi is szólunk mártírjaink háborgó vérének örök üzenetével: nem volt látható a ti halálotok. Szóltok felétek: a ti véretekkel született meg Erec Jisráél.”

A könnyekig meghatott hallgatóság az emlékünnepegy végzetével levonult, hogy megkoszorúzza a mártírok emléktábláit.

Gyermekmentő közszolgálat

VADÁSZ

VI., Bajcsy-Zsilinszky-ut 21.
Telefon: 122-233.

DEBRECENVIDÉKI — adóhite, kérem, közölje címét „Orth.” jelölni a kiadóba.

ORTH. KÖRER HÁZTARTÁS vezetőjére megbízható nő keresek. Adler Izidor, Nagybányai. Érdeklődés: Walder Sándor, Budapest, Előzetes-utca 17.

DEPORTÁLT 32 éves férfi, ki munkát keres, üzemből, vagy üzletből elhelyezkedne. „Azilis munkatárs” jelölni.

TENTH.NAGYKERESKEDŐ, manipulálás.

legforgalmasabb főbérlettel üzlettel, kiterjedt vevőkörrrel,

kiszámolt finanszírozásához szakmai közreműködő társat keres. „Szombathelyi textiles” jelölni a kiadóba.

Gyógynevelő hegedűoktatás

Ideges, nehezen nevelhető, nehezen tanuló gyermekek gyógynevelő hegedűtanítását is vállalja speciális módszerével. Mérsékelt tandíj. Kezdetben hangszert nem kell beszerezni. GYENES IZSÓ, zenetanár. Népzenészet utca 19.

„Egy huszéves fiatal-ember”

címmel lapunk december 24-i számában Antal Gábor tollából megjelent cikkkel kapcsolatosan Lantos Pál, mint a cikkben szereplő Lantos Tamás atyja, az alábbi helyreigazítás közlését kívánja:

„1. Nem felel meg a tényeknek, hogy szülei épuztak, mert ő, az édesanyja él.

2. Nem felel meg a tényeknek, hogy a fia valaha is fát vágott volna, pénzszerezés céljából, mert ő soha mással, mint tanulással és tanulással nem foglalkozott.

3. Nem felel meg a tényeknek, hogy idős nagynénjét és nagybátyját támogatja, mert mindkettőnek teljes nyugdíja és vagyona van, mindketten egészségesek és munkaképesek.”

★

Amikor készséggel eleget teszünk az apa kívánságának (anyja csakugyan épuztak) leszegessük, hogy a fentközött cáfolatok misem vannak le a mellátásként amaz érdeméről, amely az Amerikában idős tehetséges ifju eddigi pályafutását jellemzte. Egyébként az atyja által cáfolatra érdemelt állítások, amennyiben csakugyan megfelelnek volna a tényeknek, csak dícséretre váltak volna az ilyen aposztrofált ifjunak.

Gyermekotthonavató Debrecenben

December 21-én, vasárnap délelőtt, többszáz főnyi érdeklődő közönség jelenlétében avatták fel Debrecenben a Böszörményi-utcai gyermekotthont, amelynek léte a debreceni zsidó egység megvalósulását bizonyítja. Az ünnepségre a gyermekotthon énekkarának dalát nyitották meg, majd dr. Weisz Miksa debreceni főrabbi mondott ünnepi beszédet, amelyben egységre, összefogásra és közös munkára hívta fel a debreceni zsidóságot. Salomon Mihály a Cionista Szövetség elnöke a chalucci ifjúág munkájáról beszélt, Csengeri László a debreceni statusquo hitközség elnöke, hitközségének jókiánságait tolmácsolta. Schreiber Jakob az ortodox hitközség elnöke, az ortodox zsidóság támogatásáról biztosította a gyermekotthont. Dr. Gacsályi Sándor tankerületi főigazgató a társadalmi megbízhatóságról és az anti-szemizmus végső kiirtásáról beszélt. Rénfesz Péter a Joint gyermekvédelmi osztálya nevében, dr. Schwartz Artúr a debreceni Chevra Kaddisa nevében, Gábor Rezső a debreceni zsidó iskolák igazgatója, a pedagógusok nevében, Nusbaum Fincha és Lövi László a Hanaár Hacioni nevében szóltak fel. Bágyai Edit Bielik verséből szavalt. A gyermekotthon énekkara Schön Mordecháj vezényletével héber dalokat adott elő.

Hertzka Rezső halála

Az egész magyar sportársadalom részvételével közel 500 gyászoló jelenlétében temették vasárnap délelőtt a rákoskeresztúri temetőben Hertzka Rezsőt, aki 50 évesen át látította és nevelte az ifju atléták generációját a Magyar Testgyakorlók Köreben. Külön villamosok szállították a sportolót a temetőbe, az MTK-pálya előtt megálltak és a magyar atlétika barátai a felárhóra eresztett lobogók előtt egyperces néma tisztelettel áldoztak Hertzka Rezső emlékének. A temetői szertartást Abrahámsóhn Mavó főkantor kezdte meg, majd dr. Katona József rabbi vett részt a lelkes, önfeláldozó férfitől, az atlétikusi sport nagy hajtóerjétől. Utána felvonultak a különböző sportintézmények képviselői: dr. Kisfalusi István az MTK nevében, Konta Arnold, a Brüll Alfréd Barátainak Társasága nevében, dr. Mező Ferenc a költőszövetség nevében, Frankó Mihály a Sportfőtanács nevében, dr. Szerbák Elek az Atlétika Szövetség képviselőjeként beszélt, továbbá a különböző társaságok, klubok nevében megjelent képviselők mondottak gyászbeszédet. A szertartás után az MTK tagjai, régi és fiatal atléták vették vállukra mindenkori Rudi bácsija koporsóját. A sírnál még elbúcsúztak tőle azok az atléták, akiket ő nevelt, majd végső nyugalomra helyezték Hertzka Rezső holttestét.

VESZPRÉMI FÜTŐHAZNÁL

1944—45 telén munkaszolgálatot teljesített bajtársakat felkértem, tudassák velem címüket. Veszeli Lajos v. MAV, fűtész, Rákóczi-utca, Kassai u. 47.

Talesz, t'filin kegy-szer és héberkönyvek vétel-eladás Jahrzeit-tábla készítés.

UNGAR MÓRNÁL, Király u. 17. kapu alatt vagy 1. emelet 4.

Ügyvédjelöltet vagy ügyvédet keresek irodám részére.

Dr. Tardos Henrik, Berettyó-rifalu.

ANYAM mellé keresek 50 év körüli egyedülálló nőt, ki a háztartásban is segít. „Csatládtag 180” jelölni a kiadóba.

Zsidó intézmény, vallásos szellemű áll.

titkárt keres

azonnali belépésre. Pályázatok „Ápriligépek” könyvelő” jelölni a kiadóba külföldiek.

GYERMEKGONDOZÓNÓT

keresek két éves kislányomat mellé, hosszú távollét után. Kőrös, Lajza-utca 9. 2—4ig.

Szinnai Tivadar:

Sötét ablakok

Az évvégi könyvpiacra megjelent művek közt nagy feltűnést keltett és egészen különleges helyet foglal el egy regény, mely sajátos módon egyesíti magában a történelmi riport apró részletekben gazdag hitelességet és a legújabb irodalom értékeit: a gondolatok mélységét, az érzelmek forrását, a stílus szépségét, az igazságra lökővő leíró őszinteséget és a mesemondás igéző erejét.

Az ötszáz oldalas, nagy regény címe: „Sötét ablakok”. Szerzőjét, Szinnai Tivadart eddig mint műfordítót és irodalmi essay-írókat ismertük, regényről most lép először a közönség elé.

A regény címe ez is lehetne: *Budapest, 1944.* Egy budapesti házaspár, egy család és egy baráti kör történetét mondja el a német megszállás napjától a felszabadulásig. Száznál több alakja valóságos mintakollekció: csupa típus, mely az „európai tragédia” utolsó felvonásának egy-egy életsorsát ábrázolja. Ugyanígy jellegzetes a regény színhelye is — Budapest utcái és terei, bankjai és boltjai, a villanegyed pazar pompája, az Újpest város kispolgári otthonai, a hűközség ápitani székházának tumultusa az összekölközések idején, a családok és védett házak zsúfolt szobái és óvohelyei, a kaszárnyák, ahonnan a munkaszolgálatosok elindulnak végzetes utjukra, a Kisok-pálya és a Tattersal, a légiógyár és a Pünkösdfüldő, Csepel és Gödöllő, a sáncos századok szállásai, végül a gellő fenyegető komorsága, a felszabadulás és feloldadás megdöbbentő képsorozata.

A regény szándékosan kerül a borzalmak rikító ábrázolását. Nem az ismert eseményeket akarja bemutatni, inkább azt, ami közben a lelkek mélyén lejátszódott. Az egészen kis dolgokat, melyek lassanként feladásba mennek, pedig nélkülük ezt a kort később meg sem lehet majd érteni. Ilyen apró mozaikokból vagy filanckókák-ból rakja össze azt a hatalmas körképet, mely az emberek gonoszágán és gyarlóságán kívül megőrökíti az ifjak és öregek, anyák és gyermekek *passzív szenvedésben is hőies magatartását.* Így állít szobrot az *ésses chajil-nak,* az igazi zsidó feleségnek.

Szinnai Tivadar regénye olyan könyv, mely felkavarja az olvasót, de vigaszt is nyújt neki és segít gyászát átvésélni. Mert más a sebeket felszaggatni és más dolgot utat nyitni a feloldó könnyeknek, kifejezést adni a tudat mélyén vergődő érzéseknek és utat keresni arra, hogyan lehet és kell tovább élni. Végül soron ez az igazi irodalom célja és rendeltetése,

Az 1945. év vértanúiról való megemlékezés időpontjai

Az Országos Iroda Beth Din-je közleménye:

Elhalálozás 1945. évben	Jahrzeit 1948-ban
1945. jan. 11. (Tévét)	26.) esütörtök jan. 8.
1945. „ 12. („ 27.)	péntek „ 9.
1945. „ 13. („ 28.)	szombat „ 10.
1945. „ 14. („ 29.)	vasárnap „ 11.
1945. „ 15. („ S'vat 1.)	hétfő „ 12.
1945. „ 16. („ 2.)	kedd „ 13.
1945. „ 17. („ 3.)	szerda „ 14.

Akik csak azt tudják, hogy hozzátartozójuk 1944 december 17. és 1945 január 14. között halt meg, azok 1948 január 11-én, Tévéth hó utolsó napján tartják az évfordulót.

Petőfi Sándor versei a Zsidó Államban

Irt: GERVAI SÁNDOR

A minap levelet kaptam Avigdor Hammeirtől, a legérdekesebb és a legegényibb hangú héber költők egyikétől, aki megírta, milyen tervek foglalkoztatják, min dolgozik. Két regénye is áll kiadásra készen, de ami minket most különösen érdekel, az a közlése, hogy lefordította Petőfi Sándor összes költeményeit, az Apostolt is, héber nyelvre s e kötet a közeljövőben megjelenik.

Nem véletlen az, hogy Avigdor Hammeiri és kiadója s a zsidó nép tömegei, e véres napokban fordulnak Petőfi versei felé. A zsidó nép most vivja felszabadító harcát egy elnyomó hatalommal szemben. Ilyen körülmények között, ebben a hangulatban, Petőfi Sándor költeményei nagyon közel állnak a zsidó munkásosztály vágyához, gondolkodásához és világnézetéhez.

Petőfi Sándor a maga korában határozottan és következetesen állást foglalt a zsidóság mellett. Nemesak versekkel, hanem tettekkel is. A költők, általában, az ő korában is, de még ma is, a zsidóság üldözését és elnyomását, örök sorsnak, megváltoztathatatlan végzetnek tekintették s ezzel a fel fogásukkal akaratlanul és öntudatlanul is hitelesítették a klerikalista propagandának azt az állítását, hogy a zsidóság utja csak tövisen keresztül vezethet.

Petőfi Sándor, aki, mint sok mindenben, a zsidóságról alkotott véleményében is megelőzte korát, helyesebben és messzebbre látott, mint kortársai; a zsidóság üldözését nem örök állapotoknak, hanem az elnyomó osztályok eszközének tartotta. Éppen ezért szállt szembe nemcsak a naplójában, hanem a gyakorlatban is, a pesti német polgárság zsidóellenes házsjával, akik március 15-ének eszményeit pogrommal akarták

beszennyezni. Petőfi Sándor pontosan látta, hogy ez a német polgárság nem a haladó erők oldalán áll, helytelenül a forradalmat, fél a forradalom által felszabadított népi erők-től, lakája, zsoldosa és cimborája a hatalmat féltékenyen őrző osztrák uralkodóháznak, a feudalizmusnak és az ezekkel szövetséget és barátságot kereső tőkének.

Petőfi Sándor a magyar-zsidóságban a progresszív szövetséget látta és ezért élesen tiltakozott az ellen, hogy a német polgárság a maga korlátolt agyu antiszemitizmusával, a haladó eszméknek ezt a lelkes csapatát, elnyomja és megfélemlítse. Petőfi Sándor ismerte azokat a lelkes zsidó fiatalembereket, akik a márciusi forradalomban szerepet játszottak, akik azért csatlakoztak hozzá, mert a kor legprogresszívebb eszméit képviselte és igyekezett, legjobb fiain keresztül, ezt világgá kiáltani és a maga keretein belül, meg is valósítani.

Petőfi Sándor nem szerelte a németeket, naplójában még Goethéról is lesújtóan írt, de a zsidó Heinrich Heine német nyelvű költeményeiért rajongott. De talán nem véletlen az sem, hogy Heine Petőfiről és a magyar szabadságharcról verset írt és példaképnek állította oda egész Európa haladó táborá elé.

A filológusok a múltban, ha egy nem zsidó költőnek a zsidósághoz való viszonyát elemezték, akkor azt igyekeztek kimutatni, hogy milyen kifejezéseket vett át a Bibliából s a Biblia mennyiben hatott műveire? Petőfi Sándor és a zsidóság a progresszív utján találkoztak. O igazságtalannak tartotta a zsidóság társadalmi elszigeteltséget, kiközösítést és kiszolgáltatottságát s erkölcsi kötelességének érezte, hogy küzdjön ellene s ne csak sajnál-

kozzék, hanem örökre megszűn-tesse s olyan rendszert segítsen uralomra, amely ezeket nem tűri. Éppen ezért ő, aki olyan szűkös anyagi körülmények között, azt is mondhatnók, nyomorban élt, visszautasította a pesti zsidóság támogatását, amelyet neki nyújtani akartak, hogy meghálálják kiállítását a zsidóság mellett, a német polgársággal az antiszemita megnyilvánulásokkal, szemben. A zsidóság kétezeréves szétszór-tásában kevésszer fordult elő, hogy valaki önzetlenül állt ki igazáért, ez a valaki nem kisebb ember volt, mint Petőfi Sándor. Ez a visszautasítás zavarba ejtette a zsidó vezetőket, de egyáltalán megsemmisítette előttük azt a nagy reménységet is, hogy nincsenek egyedül, mellettük van az emberiség jobbika fele, a leghaladóbbabb gondolkodók és tömegek. Száz év múltán ismét találkozunk a zsidóság Petőfivel. Ez alatt az idő alatt a zsidóság megváltozott, de Petőfi műve örökre változatlan marad. Talán éppen ezért várják olyan nagy érdeklődéssel a zsidó dolgozók Petőfi Sándor verseinek héber fordítását, fegyver lesz ez a kezükben az elnyomók ellen, de egy-utal biztatás és remény, hogy győzni fognak.

Milyennek képzeljük a Zsidó Államot?

A Magyar Cionista Szövetség Joint és Intézmények Csoportja január hó 13-án, kedden d. u. 6 órakor a Fürst Sándor-utca 21/b sz. alatti kulturteremben ankétot rendez: „Milyennek képzeljük a Zsidó Államot?” címmel.

Az ankétot vezeti dr. Gálos Henrik elnök. Felszólalnak: Biedermann Oszkár, a Klal vezetőségi tagja, dr. Dénes Béla, az Ichud Mapaj elnöke, Duschinsky Jenő, az Aguda Jisrael elnöke, Feltmann Miklós, a Somér vezetőségi tagja, Frankel Jenő, a Mizraeni elnöke és dr. Kertész Sándor, az Achdut Avoda elnöke.

Bélapés díjtalan!

— Proskauer bíró hetvenedik születésnapja. Az Egyesült Államok zsidósága nagyszabású ünnepeket rendezett Proskauer bírónak, az American Jewish Committee elnökének hetvenedik születésnapja alkalmából. A keresztény társadalom vezetői is melegebben táviratokban és levelekben üdvözölték ezt a nagy zsidó vezetőférfit, aki többek között elkészítette az Egyesült Államok kormányának megbízásától az UNO albizottsága számára az emberi jogok tervezetét. Az egyik katolikus lap hasábjain Spellman liboros méltatta Proskauer bíró kiváló emberi tulajdonságait.

HIREK

— **Főiskolai rendes tanári kinevezések.** A magyar zsidó sport- és testnevelés megalapítóját, a Pesti Izraelita Hírközség gimnáziumának immár több, mint három évtized óta tanárát, **Dückerstein Zoltánt**, a Hivatalos Közlöny 1948 január hó 1-i számának közlése szerint a Kultuszminiszter főiskolai rendes tanárnak nevezte ki a Magyar Testnevelési Főiskolára. — Ugyancsak a Magyar Testnevelési Főiskola rendes tanára és igazgatóhelyettese lett **István dr. Duka Antal** főorvos is.

— **Palesztina-szótár az Orsz. Izraelita Tanítóegyesület kiadásában** a közeli hetekben jelenik meg. A kiadvány lexikonszerű felsorolásban közli mindazokat a tárgyi, fogalmi, személyi ismereteket, amelyek a mai zsidó ember Palesztina-tájékozódásához nélkülözhetetlenül szükségesek. A Palesztina-szótárt a magyar zsidó élet legjellegesebb szakembereinek közreműködésével **Gellért Endre** és **dr. Zsoldos Jenő** szerkeszti.

— **Hunwald Szmeha emlékünnepe.** A magyarországi Haszid Hacsir Birochov-Kör január 11-én vasárnap délelőtt 11 órakor a Royal Apollóban rendezte az ellenállási mozgalomban mártírhaltat halt Hunwald Szmeha emlékünnepe. Hunwald Sándor kimagasló egyénisége volt a magyarországi antisziszta harcának. Ennek elismerésül most tüntették ki a Közlönségi Értérenddel.

A MOADON IVRI-ben (Arany János-utca 29. sz.) az e. h. kiadásait január 10-én, szombaton délután 4 órakor eladja **ARI** boltja. „Bábjeleni háziasszony háziasszony” címmel. Vendégeket szívesen látunk.

— **A Szocialista Cionisták** (Ichud-Mapáj) Pártja január 12-iki összejövetelén (Füsti S. utca 21/b, d. u. 6 óra) **Scabotzi Miltós dr. ad elő „Zsidóság és politika”** címmel. Közreműködik **Polotai Erzsébet** előadóművész.

— **Adomány.** **Spitzer József** (Babarc) a Leányárvaház részére 100 forintot adományozott, amely összeget rendeltetési helyére eljuttattunk.

Brasch Endre, néhai édesanyja, özv. **Brasch Morné**, korszerű megváltására 150 forintot küldött szerkesztőségünkbe, azonnal a kérésrel, hogy juttassuk el **dr. Zsoldos Jenő**, a Zsidó Leánygimnázium igazgatójához, hogy édesanyja legkedvesebb unokájának, az Auschwitzban kivégzett **Sziklós Mariának** emlékére, aki a Zsidó Leánygimnázium VIII. oszt. növendéke volt egy VIII. oszt. gimnáziumi tanulót jutalmazzon meg. Az adományt rendeltetési helyére juttattuk.

— **Köszönetnyilvánítás.** Ezúton mondunk köszönetet mindazoknak, akik **Gábor (Juda Baruch)** fiunk születése alkalmából bennünket jókívánságaikkal irásban vagy szóban felkerestek. **Gellért Endre** és neje.

A BUDAPESTI V. KER. IZR. NÖGYLET

1948 január hó 11-én vasárnap délután 15 órai kezdettel az V. Fürst Sándor-utca 21/b sz. alatti kulturteremben

milsoros délutánt rendez,

melynek keretében neves fővárosi művészek is fellépnek. Kedves barátainkat és ismerőseinket szeretettel meghívja

az Elnökség.

— **Tóra- és templomavatás Talán.** A Talai V. Hírközség 1948 január hó 1-én délelőtt ünnepélyesen avatta fel a nyilasok által tönkretett és a helyi hírközségi tagok áldozatkészsége által rendbehozott templomot és az Országos Iroda által kapott Tórát. Az ünnepségen megjelent és beszédet tartott **dr. Eisenberg Béla** kerületi főrabbi, képviselte magát a járási főjegyzői hivatal, **dr. Teblár Miklós** járási főjegyző személyében, **Miskolci László** községi főjegyző, **Végi Lajos** őrnagy, állományparancsnok, **dr. Faragó László** rendőrőrnagy, járási kapitány, azonkívül a hírközségi tagok.

— **A Józsefvárosi Izraelita „Szerelet” Nögyelet** kulturdélutánt rendezett a Pesti Izraelita Hírközség színpoti dísztermében, létesítendő szereletothóna javára. A termet zsúfolásig megtöltő közönség soraiban megjelent **Stückler Lajos** elnök és **Domonkos Miksa** ügyvezető. A közönség szórakoztatásáról **Adler Marianne**, **Zoltán Irén**, **Kálmán Oszkár** operatőrök, **Léonard Béla** főrendező, **Szentiványi Kálmán**, **Rosini** művész gondoskodtak. A vallásos rész keretében **dr. Salgó László** rabbi ünnepi beszéde, **Spitzer Jakab** kántor, **Stern Ferenc** kántor és

Kaldi Gyuláné által vezetett gyermekkörös váltottak ki nagy hatást a vendégek soraiban. A Nögyelet lelkes háziasszonyai büffével kedveskedtek vendégeiknek.

— **Nagyszerű Joint-hangverseny** Debrecenben. A debreceni Arany Bika nagytermében rendezte meg a Magyar Cionista Szövetség Joint csoportja nívós hangversenyt, melyen **Weisz Jenő**, a helyi csoport vezetője, szavai után **Salomon Mihály**, az M. C. Sz. elnöke, a „Zsidó Állam” címűen tartotta meg előadását. **Dr. Gálos Henrik** a vidéki Joint problémákról beszélt, majd következett az ünnepi hangverseny, mely megemelt sikert aratott, a budapesti Hámoár háziúni vegyeskar által előadott énekszámok, **Ádám Emil**, a Debrecenben is ismert kiváló karmester vezényletével, valamint **Stark Ervin** szavalata és **Spitzer Vilmos** karegi főkántor énekszámai. **Lősi László** konferált.

A „Dehora” női csoport (Cs. O. A. Cs.) 1948 január 10-én, szombaton este 6 órai kezdettel a New-York kávéházban külön termelben (Erzsébet körút 9-11. — bejárati a Dohányutcai oldalon —) tagjai és vendégeik részére

zártkörű

családi-teaestét tart

Rendes hely összejöveteleit a „Dehora” (Cs. O. A. Cs.) január 7-től ugyanott tartja minden vasárnap este 7 órakor.

— **Házasság.** **Ádám Sári** és **Strausz Andor** 1917. december 31-én házasságot kötöttek. (Mindkét külön értesítés helyett.)

— **Eljegyzés.** **Berger Rózsa**, Budapest és **Ackermann Ernő**, Tótkomlós, jegyesek.

Reich Lili és **Groszmann Károly**, Debrecen, jegyesek.

Schwartz Érika Budapest és **Perlmutter Béla** Salgótarján, jegyesek.

Klein Irén Hajdunánás és **Löh Herman** Budapest, jegyesek. (M. k. é. h.)

PARÓKÁK, PÓTRÉSZEK

békebeli minőségben, művészi kivitelben

Modern

hölgyfodrászati

kiszolgálás

ALTSCHÜLER E.

HAJMÜTERMÉBEN

BUDAPEST, VII., CSÁNYI-UTCA 12

RÁDIÓ, PORSZIVÓ és villamossági cikkek
SZENCZERNÉ VI., Vörösmarty-utca 31 sz.

SIRKÓ PFEIFER és HESZKI
Somogyi Béla-út 3/c

Borotválkozzon

avatódj „**HARAB**” stájei

villanyönborotválóval

Vallási szempontból kifogás alá nem esik. Használata könnyű és kellemes. Kapható jobb drogériákban, kávé- és elektromos szaküzletekben. Ha valahol még nem kapható, úgy forduljon a képviselőhöz: **Kosztelitz és Tsa**, Budapest V. Sas-utca 11. Telefon: 180-499.

LEGDISZKRÉTEBB HÁZASSÁG-KÖZVETÍTÉS özv. **Kovácsné**, **Högyes Endre-utca 15. I. 9.**

NEMRÉG VISSZATÉRT, biztos egzisztenciával rendelkező volt bádigosmester

42 éves özv. ember házasság céljából megismerkedne olyan 28-35-ig, komoly, fiatal nővel, aki jóvendőtől terhes legyen. Készen áll a házasságra, olyan háziasszonyt keres, aki nemcsak a házasság, hanem a bádigos műhelyét vagy valamelyik bádigos rendeltetékét, Gecmeh nem akadály. Összefoglaló levelet kérlek, jellemezve fényképpel. Diszkrétan bízva a Gyűjtők közlése. „Zenei” 42. évfolyam a kiadása.

28 éves fiatal ember

BENŐSÜLNE

akár vidékre is. Csakis ortodox, 28 éves, nem-idegesebb leány vagy özvegyasszony írjon „Bádigos” jellegre a kiadóra.

MEGNECSÜLNE, benősülné jól jártakmazott gondolatot. Közép vidéken, 2 szobás lakással. Komoly, egyedülálló nők írjanak 43-ig. „Sokoldalú” jellegre a kiadóra.

45 ÉVES HUGOM, kinek férje nem jött vissza, főtávovalon jólmenő üzlettel, lakással rendelkezik, esinos, bájos, nemeslelkű lélek, férjhezmenne

házasággközvetítő kizárásával hasonló jókiszítást, jömegetenő zsidó uriemberhez. „Kulturált” jellegre Balog hirdetőbe, V. Szent István-kt. 9.

42 ÉVES MUSZOS ÖZVEGYE megismerkedne házasság céljából 44-50 év körüli olyan rendes, jólelkű urral, aki megelégedne egy rendes, dolgos, házias asszonnyal. „Vidék nem akadály” jellegre Aradi-utca 28. trafikban kérem a leveleket.

JÖMEGJELENÉSÜ, 48 éves, egyedülálló pozícionált uriember feleségül venne egyedül maradt, lakással rendelkező, esinos uriaszonyt negyvenig. Teljes című leveleket „Uri díszkréi” jellegre a kiadóra.

JÖMEGJELENÉSÜ, egyedül maradt özvegy urinő, nagyon jó gazdaasszony, főbérleti lakással, férjhezmenne ötvenöt körüli jóállású, vagy nyugdíjas uriemberhez. Választ „Vallások” jellegre a lap kiadói hivatalába kérek.

DAVIDOVICSNÉ

házasságkövetítő irodája
Erzsébet-körút 55., III. 12. dől-
után 4-16, komoly, előkelő
megbízások.

34 ÉVES, barna asszony vagyok, más-
sak szerint brutális, jómagányom-
am, anyagiilag független, hozományom és
lakásom van. 40-161 45-ig korrek-
t gondolkodó.

férjet keresek

10 éves kislánnyal, „Birtos egyszien-
cia” jeligére a kiadóba.

Megnősülne

22 éves, önálló kereskedő be-
vezetett üzlettel, 8-10.000 Ft-ig,
24 évig komoly lányok irjanak.
„Lakás van” jeligére a ki-
adóba.

Benősülnék

8 ezerrel kereskedésbe vagy
üzembe egyedülálló, szolid, jó-
leltű filigrán urinőhöz. „Egy-
edülálló kereskedő” jeligére a
kiadóba.

CSINOS, 40 éves asszony há-
zasság céljából megismerkedne
50 év körüli önálló iparos-
sal v. kereskedővel, szép főbérleti
lakásom van. „Szép Otthon”
jeligére a kiadóba.

AMERIKAI asszony házasság
céljából keres jobb iparost,
esetleg az ékszer szakmából,
50-60 év között, kit New
Yorkban elhelyezne. „Kivándor-
olni akarok” jeligére az Uj
Élet kiadói hivatalába.

52 ÉVES VOLT KERESKEDŐ,
aki jelenleg állásban van, meg-
ismerkedne házasság céljából
hozzáillő 40-45 éves korig,
egyedülálló özvegy vagy elvált
asszonnyal, kinek lakása van.
„Tel-Aviv előbb-utóbb” jeligére
a kiadói hivatalba.

A HAPOEL M. S. E. hírei

December 25-én a budapesti HAPOEL
asztali-tenisz csapata vendéglátást
a győri HAPOEL asztali-tenisz csapa-
tát karácsonyi ünnepi férfi-csapatver-
segyre. A mérkőzést a budapesti
HAPOEL csapata 13:6 arányban
nyerte meg.

Január 14-én, vasárnap a szegedi
HAPOEL meghívására a budapesti
asztali-tenisz csapaton Sopronra utaz-
tak, ahol a szegedi, valamint mór-
HAPOEL asztali-tenisz csapatokkal
mérkőzött össze.

Január 24-én és 25-én a budapesti
HAPOEL központ országos HAPOEL
férfi asztali-tenisz csapatversenyt ren-
dez az MCSZ által felajánlott „Zsidó
Alam” vándorserlegért. A versenyen
11 vidéki város, valamint a
budapesti HAPOEL A és B csapata
vesz részt.

Turista szakosztályunk a karácsonyi
és újévi ünnepek alatt számos helyre
szervezett túrát és rendezett téli tábo-
rúkat.

Schulz Jenő cég

Órák-ékszerész (órájavítás)
VII. Wessely-né u. 6., a régi házban
Gergely Miklós
aranyműves és ékszerész
TÉTEL! Tel.: 422-345. ELADÁS!

Akik jelígés hirdetésekre

között válaszaikat személyesen hozzák be a kiadói hivatalba, leve-
leiket a hivatal ajtaján felszerelt levélszekrénybe is bedobhatják.

Társaságban legdiszkrétebb házasság

követő, **Doktorné**
Király-u. 67. I. 8. Telefon: 421-930

Férjhezmenne

munkaszolgálatos, vidéki fike-
reskedő 46 éves, intelligens,
csinosnak mondott, gyermeke-
len özvegye, aki fatelep meg-
indításához alkalmas ingatlan-
nal és megfelelő tőkével is ren-
delkezik. Feltétlen intelligens,
uri, jómegjelenésű, 55 év kö-
rűli, lehetőleg fikereskedő vagy
más, önálló egyszienlenciával
bíró, nem ortodox ur választat
kérem. „Uj Élet 1948” jeligére
a kiadóba.

24 éves, egyedülmaradt, csinos
és művelt

urileány férjhezmenne
minden vonatkozásban korrek-
t, lehetőleg diplomás uriember-
hez, harmincátévesig. „Élet-
sors” jeligére Blocknerhez, Vá-
rosház-utca 10.

Egyedülálló, dolgozó urinő,
társaság hiányában ezuton ke-
resi hozzáillő uriember ismeret-
ségi

házasság céljából

„40-55-ig” jeligére a kiadóba.

Igy keresek 55-60 közötti urat

házasság céljából

ki üzletben működne. „Fod-
rász előnyben” jeligére a ki-
adóba.

39 ÉVES, jómegjelenésű urie-
mber, hentes és mészáros,
esetleg más szakmába is

benősülne

Levelet „Boldogság 39” jeligére
a kiadóba.

MAGÁNHIRDETÉS.

Élettársat keresek
sógorom részére

kimondottan magas, igen jó
megjelenésű, gyermekeiellen, iz-
raelita urinő személyében. 37-
45 évig, aki szintén jó anyagi
viszonyok között van. Jelige:
„Özvegyember” a kiadóba.

KERESSEM azt az 50-es, korrek-
t, fi-
nomleltű, kereskedelmileg képzett
urietbert, aki komoly ipari és kül-
kereskedelmi vállalatban segítőfőrsam,
nekem pedig megértő élettársam len-
ne. Szépben berendezett lakásom van.
„Komoly” jeligére a kiadóba.

26 ÉVES, csinosnak mondott,
intelligens, szolid urileány férj-
hezmenne önálló iparoshoz v.
kereskedőhöz. Hozomány:
10.000 forint. „Tavasza a tél-
ben” jeligére a kiadóba

ZSIDÓ URİKÖRÖK legmegbízhatóbb
házasságkövetítője
GOLDNÉ
VII. Alsóerdő-sor 8. fszt. 2.
Telefon: 221-340

HÁZASSÁG CÉLJÁBÓL leve-
lezne egyedülmaradt, muszos
özvegye, hozzáillő, 40-50 éves,
vidéki életet kedvelő, korrek-
t, átlagon felüli urral. Benősülés
is lehetséges. „Ne legyen so-
vány” jeligére a kiadóba.

28 ÉVES, csinos, magas leány,
35-50-ig, házasság céljából
megismerkedne jólsituált uri-
emberrel. Leveleket várok VII.,
Klauzál-utca 29. II. emelet,
Berkovits Ferenc.

JÓMEGJELENÉSÜ, jólsituált
ur, 42-50-ig (lehet jobb ipa-
ros) jelentkezhet apának 3 éves
kislám és 7 éves kislányon-
hoz. Nagyon jók és okosak. Az
édesanyjuk 40 éves, csinos, fe-
kete, deportált özvegye. Kevés
pénze van. Teljesítmény levelet
„Amerikai segítség” jeligére a
kiadóba kérek.

Férjhezmenne
hozománnyal

jó üzlet- és gazdaasszony vi-
dékre is. „Csinos 43-as” jel-
igére a kiadóba.

NŐSÜLNE vidéki, megyeszé-
helyen önálló, 27 éves divat-
árkereskedő. Intelligens és
üzleti érzékkel rendelkező
élettársat keres hozománnyal.
Leveleket „Alföld” jeligére a
kiadóba.

EGYEDÜLMARADT, szombattartó,
44 éves kereskedő, 8000 forint-
tal rendelkezik. Benősülne vagy
betársulna csak üzletbe, vagy
házasság céljából megismer-
kedne amerikai állampolgárságu
nővel. „Azonnal esküszünk”
jeligére a kiadóba.

EGYEDÜLMARADT, 48 éves
vidéki kereskedő, saját házzal,
üzlettel, földdel, keres lehetőleg
városi vagy fővárosi üzlettel
rendelkező, 38-40 éves, jómeg-
jelenésű nő, kihez benősülne,
s aki holdog othont nyújtsa
nelki. „Gyermekek nem akadály
225” jeligére a kiadóba.

GYERMEKSZERETŐ, komoly,
önálló keresettel bíró urileány
keres hozzáillő, 40-50 ig olyan
urat, kinek gyermekének
anyára volna szüksége. „Meg-
értés 1948” jeligérfe a kiadóba.

TÁRSASÁG HIÁNYÁBAN férj-
hezmenne csinos, barna, 46
éves, önálló üzletasszony, jól-
szituált, vallásos urhoz, 48-
55-ig. Leveleket: Cikks, Király-
utca 16. cipőüzlet.

A zsinagóga naptára

Január 8, csütörtök: Tévész
26, péntek: 27, szombat: 28
(ujboldhirdetés), vasárnap: 29,
hétfő: Seval 1 (Ujbold), kedd:
2, szerda: 3, csütörtök: 4.
Szombaton, január 10-én hely-
szidra: Vócó, hétfőre: Ezekiel
XXVIII, 25-XXIX. 21.

IMADÓK:

Ima- házak	Pén- tek	Szombat				Vasár- nap
		este	reggel	d. u.	este	reggel
Dohány	1/45	7/15	10/15	5/5	7/15	5
Rumbach	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Bethlen	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Csáky	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Dózsa	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Nagyfuv.	1/45	8	4/5	5/5	7/15	5
Páva	1/45	9	4/5	5/5	7/15	5
Zugló	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Finárvah.	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5
Leányárv.	1/45	7/10	4/5	5/5	7/15	5

Péntekesli gyertyagyújtás:
4 órakor.

Budai Istenistiszteletek rendje: 1948
január 9. pénteken este 7/5 órakor;
január 10. szombaton d. e 1/21 óra-
kor; január 10. szombaton d. u.
4 órakor Öreg Sábatt, a III. Kunfi
Zsinagóga 49. sz. alatti tanács-
teremben. A III. Torockó-u. 6/b sz.
alatti imaházban szombaton reggel
7/5 órakor. Hétfőnap reggel 7/5
órákor (Törökös napokon 7 óra-
kor). Istenistiszteletek helye: III. ker.,
Kunfi Zsinagóga 49., XI. Doroszlai-
ut 37., II. Torockó-u. 6/b és péntek
estéként II. Ró-u. 12. sz. alatt.

Óbudai Istenistiszteletek kez-
dele a Lajos-utcai templomban;
péntek este 1/5, szombaton dél-
előtt 9 órakor.

A Zsidó muzeum a téli
hónapok alatt zárva

NŐI szabónő, lakással és ipar-
ral rendelkező, agilis, csinos
leány férjhezmenne magister-
metű, 40 körüli, intelligens
iparoshoz vagy kereskedőhöz,
vidékre is. „Amerikai rokonsá-
g” jeligére a kiadóba.

UJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

Szerkesztőség és kiadói hivatal
VII. Sip-u 12. - Telefon: 423-930.

Kiadóhatalmados:

A MAGYARORSZÁGI ISRAELITÁK
ORSZÁGOS IRODÁJA

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:

ROOZ REZSŐ

Beküldött kéziratokat nem örl-
zünk meg a visszaküldésükre
nem vállalkozunk

Előfizetési díjak: egész évre
48 Ft, félre 24 Ft, negyed-
évre 12 Ft. Takarékpénztári
csekk számla száma: 26.209.

Nyomatott a Globus nyomda má-
tézai és kőforgógépén.
Fel. nyomdavezető: Maráttay Antal
Budapest, VI., Arad-utca 8.